

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต
จังหวัดปทุมธานี

วิทยานิพนธ์
ใช้เฉพาะในท้องถิ่น

ได้รับบริจาค

โดย
นายยุทธนา มิ่งเมือง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**DAYCARE NURSERY MANAGEMENT
IN KHUKHOT MUNICIPALITY PATHUMTANI PROVINCE**

By

Yuthana Mingmuang

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Master's Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2006

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคด จังหวัดปทุมธานี” เสนอ โดย นายยุทธนา มิ่งเมือง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ ..28...เดือน...พ.ค.:.....พ.ศ.2550

ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อาจารย์ ดร. สิริยา สุขพานิช

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

21, ... พ.ศ. 2550

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศิริยา สุขพานิช)

21, ... พ.ศ. 2550

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

21, ... พ.ศ. 2550

45252525 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ยุทธนา มิ่งเมือง : การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัด

ปทุมธานี (DAYCARE NURSERY MANAGEMENT IN KHOKHOT MUNICIPALITY

PATHUMTANI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ : อ. ดร. ศรียา สุขพานิช. 83 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต และ 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่กองการศึกษา ครู และผู้ปกครองจำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ส่วนด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง

2) แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรมีห้องโสตทัศนศึกษา เครื่องเล่นสนาม สอนพิเศษตอนเย็น และฝึกฝนให้นักเรียนเขียนอ่านคล่อง ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ควรจัดห้องเรียนเป็นสัดส่วน ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมให้เพียงพอ ควรติด มุ้งลวดทุกห้อง ควรขยายพื้นที่ และขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านบุคลากรควรเพิ่มจำนวนครู และ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประสานงานกับทุกฝ่าย มีการประชาสัมพันธ์ และแจกเสื้อผ้าให้เด็กเล็ก

ภาควิชาการบริหารการศึกษา   บัณฑิตวิทยาลัย   มหาวิทยาลัยศิลปากร   ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์.....

45252525 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORDS : DAYCARE NURSERY MANAGEMENT

YUTHANA MINGMUANG : DAYCARE NURSERY MANAGEMENT
IN KHUKHOT MUNICIPALITY PATHUMTANI PROVINCE. MASTER'S REPORT
ADVISOR. SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D 83 pp.

The purposes of this study were to find 1) the daycare nursery management in the Khukhot Municipality Pathumtani province, and 2) the guidelines on the daycare nursery in the Khukhot Municipality Pathumtani province. The population consisted of municipality administrators, qualified persons, educational officials, teachers, and parents, 103 of them in total. The instrument was a questionnaire concerning the six aspects of daycare nursery management of the Health Department, Ministry of Public Health. Frequency (f), percentage (%), mean (μ), standard deviation (σ) and content analysis were used in data analysis.

The finding revealed as follows :

1) The daycare nursery management, as a whole, was at high level. As an individual aspect, it was found that four aspects were at high level. They were : clean and safe food service, personnel, health promotion, and clean and safe environment. But the promotion of child development, the parents' participation, and the related working units were at an intermediate level.

2) The guidelines on daycare nursery development were : in terms of the promotion of the child development, and audio-visual room, playground equipment, evening coaching classes, and drills for fluency in reading and writing should be provided. For clean and safe surroundings, there should be proportionated classrooms, sufficient toilets and bathrooms, and rooms with screens. The school area should be expanded and the classes should be extended to prathom 6. For the personnel, there should be an increase of teachers. In terms of the participation of parents, communities, and related working units, there should be coordination with all parties, public relations and distribution of clothing to children.

Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2006

Student's signature.....

Master's Report Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช ประธานผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ กรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร ประธานกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้บริหารเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี เจ้าหน้าที่กองการศึกษา ครู และ ผู้ปกครองเด็กทุกท่านที่ช่วยตอบแบบสอบถาม รวมถึงให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย และขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เพื่อให้การวิจัยมีความเที่ยงตรง นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้กำลังใจในการศึกษา และช่วยเหลือในสิ่งต่างๆ จนประสบความสำเร็จ ได้แก่ ภรรยา และลูก ๆ รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุกคน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	13
- แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก.....	13
- การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	15
- เกณฑ์มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	20
เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
- งานวิจัยในประเทศ.....	24
- งานวิจัยต่างประเทศ.....	29
3 การดำเนินการวิจัย	31
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	31

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
	แผนแบบของการวิจัย.....	32
	ประชากร.....	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
	สรุป.....	36
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	39
	ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	45
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	47
	สรุปผลการวิเคราะห์.....	47
	อภิปรายผล.....	48
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	51
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	51
	บรรณานุกรม.....	52
	ภาคผนวก.....	59
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ.....	60
	ภาคผนวก ข หนังสือขอทดลองเครื่องมือ.....	65
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
	ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ.....	69
	ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	72
	ภาคผนวก ช รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	81
	ประวัติผู้วิจัย.....	83

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	38
2	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม	40
3	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการส่งเสริมสุขภาพ.....	41
4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	42
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย.....	43
6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย.....	44
7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร.....	44
8	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	45

บทที่ 1

บทนำ

จากสภาพวิกฤติเศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้สร้างความกดดันให้แก่สถาบันครอบครัวเป็นอย่างยิ่งนั้น ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเริ่มฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมก็มีการผันแปรและเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑล ประชาชนอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพกันมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาความหนาแน่นของประชากร ความแออัดของที่อยู่อาศัยและการแอ่งแอ่งแข่งขันในหลาย ๆ ด้าน สิ่งเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนชาติ

จากสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กกลง และมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เท่านั้น สามีและภรรยาต้องช่วยกันทำงานและทุ่มเททุกวิถีทางเพื่อสร้างความมั่นคง และอนาคตให้กับครอบครัว ครอบครัวซึ่งพ่อแม่ เคยมีเวลาและความรับผิดชอบหลักในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่สามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์เช่นเดิม จำเป็นต้องพึ่งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่พ่อแม่มาให้การดูแลเด็กเพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กก่อนวัยเรียนตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี ซึ่งยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการสถานบริบาลเด็กก่อนวัยเรียนจึงเข้ามามีบทบาทในการแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กแทนครอบครัว

สถานบริบาลเด็กก่อนวัยเรียนหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้น มิใช่การที่ครูให้กับเด็กโดยการบอกเล่าเท่านั้น แต่การพัฒนาที่จัดให้แก่เด็กปฐมวัย จะต้องเป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ที่ค่อยๆเกิดขึ้นและสะสมมากขึ้นในเด็กแต่ละคนจากประสบการณ์ที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังที่ มอนเตสซอรี (Dr. Maria Montessori 1870-1952) แพทย์ชาวอิตาลี ค้นพบว่า เด็กเล็กๆ เปรียบเสมือนไม้ต้นอ่อน ที่มีความต้องการจำเพาะอย่างเพื่อการเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์และความต้องการจำเพาะอย่างนี้ จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่จำเพาะเช่นกัน (sensitive period) และเด็กยังมีจิตซึมซับ (absorbent mind) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ดังนั้น หากผู้ใหญ่สังเกตเด็กและศึกษาความต้องการจำเพาะอย่างดังกล่าวของเด็กแต่ละคน รวมถึงช่วงเวลา

ที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนได้แล้ว ผู้ใหญ่จะสามารถจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้ถูกต้องและเหมาะสมกับจังหวะเวลา เด็กก็จะมีโอกาสพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (คำแก้ว ไกรสรพงษ์ 2549:2)

นอกจากนี้ แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ให้ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เพราะช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมอง คือ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตการพัฒนาคูณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน จะเป็นการป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปฏิสนธิ

การวางพื้นฐานที่ดีให้กับเด็ก ถือเป็นการสร้างรากฐานที่แน่นแฟ้นให้แก่ประเทศชาติ การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข ความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งเป็นพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540 : 1) เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการเลี้ยงดู และการให้การศึกษาศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ เพราะการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนภายใต้บริบทของสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ 2546 ก : 3-5)

การจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย อายุ 0-5 ปี โดยยึดหลักการจัดการศึกษาด้วยการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยการเล่นและลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองในสภาพแวดล้อม ที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ให้เด็กได้พัฒนาในทุกๆ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543 : 44) จากการค้นคว้าทางจิตวิทยาเด็ก พบว่า ความสำเร็จในชีวิตมนุษย์ตลอดจนความแตกต่างทางบุคลิกลักษณะในวัยผู้ใหญ่ ล้วนแต่มีรากฐานที่ได้รับมาตั้งแต่วัยเด็กทั้งสิ้น (สุชา จันทร์เอม

2538 : 96) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวางแผนจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ
 ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก ดังจะเห็นได้จากจุดมุ่งหมายของการศึกษาของเด็กระดับก่อน
 ประถมศึกษา ที่ต้องการให้เด็กมีการพัฒนาในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย ส่งเสริมการเจริญเติบโต
 ความแข็งแรงของร่างกาย ปลูกฝังนิสัยทางสุขภาพอนามัย ฝึกกิจนิสัย และสุนิสัยที่ดี ด้าน
 จิตใจ อารมณ์ ส่งเสริมสุขภาพจิต ปลูกฝังให้รู้จักควบคุมอารมณ์ มีจิตใจ ไร่แรงแจ่มใส ชื่นชม
 ต่อความไพเราะ และสิ่งสวยงาม มีจริยธรรมที่ดี ด้านสังคม ส่งเสริมพัฒนาการและลักษณะนิสัย
 ปลูกฝังให้เด็กเคารพตนเอง มีสัมมาคารวะ มีระเบียบวินัย กล้าพูดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง
 รู้จักการเล่น และการทำงานกับผู้อื่น พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้าน
 สติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา รู้จักหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจตัดสินใจด้วยตัวเองได้
 สนใจต่อสิ่งรอบๆตัว มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง (สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ 2543: 44 – 45)

การศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา จึงถือเป็นระดับสำคัญที่สุดของชีวิต เพราะเป็น
 การปูพื้นฐานทางการศึกษาและเสริมสร้างความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของเด็ก ก่อนที่จะเข้ารับ
 การศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งการศึกษาระดับนี้จะส่งผลและมีอิทธิพลต่อการศึกษาในระดับ
 สูงขึ้น และการดำรงชีวิตในอนาคตเป็นอย่างมาก ส่วนทางด้านบุคลิกภาพนั้น ฟรอยด์ (Freud)
 นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย กล่าวว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กช่วงอายุ 0 – 5 ปี เป็นระยะที่
 สำคัญที่สุดเพราะการพัฒนาของเด็กในวัยนี้จะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาในวัยต่อ ๆ มา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีสาระ
 ตามพระราชบัญญัติเพื่อที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และส่งผลให้บรรลุนโยบายเป้าหมาย
 และมาตรฐานด้านการศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ การพัฒนาโรงเรียน
 ตามเกณฑ์มาตรฐานในด้านวิชาการ บุคลากร อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ การบริหารและการจัดการ
 ด้านอื่น ๆ พร้อมกันนี้มีเป้าหมายที่จะให้ครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามี
 ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของ
 ผู้เรียนให้เป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ ภารกิจดังกล่าวจะสำเร็จลุล่วงต้องได้รับความร่วมมือ
 จากทุกฝ่ายไม่ว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหาร
 โรงเรียนจะต้องวางแผนและปฏิบัติการกิจ ตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องการบริหารงานวิชาการ

งานธุรการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน อาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์กับชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครอบคลุมตามหลักสูตร

การที่ผู้เรียนจะเกิดคุณลักษณะต่างๆ ได้ครบถ้วนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ต้องเป็นผลจากหน่วยงานทุก ๆ ระดับ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาหรือของโรงเรียน มี 3 ด้าน (กรมวิชาการ 2539: 32 – 33) คือ

1. สภาพความสำเร็จที่ตัวนักเรียน ได้แก่ ความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการในการทำงาน การใช้เทคโนโลยี คุณธรรมจริยธรรม

2. สภาพความพร้อมในการดำเนินงาน ได้แก่ การบริหารจัดการในหน่วยงานอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การนิเทศอย่างมีระบบ

3. สภาพความพร้อมของปัจจัยและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่ สื่อวัสดุ การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นระยะที่มีความเจริญเติบโตและพัฒนาทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา เป็นวัยเหมาะสมกับการวางพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้านให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารจะต้องร่วมมือกันวางแผนจัดการการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ

ผู้นำการศึกษาปฐมวัยจะต้องมีความสามารถในด้านการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาของตนได้อย่างชัดเจน 2) ความสามารถในการจูงใจ สามารถกระตุ้นจูงใจให้ผู้ร่วมงานมุ่งมั่นที่จะทำงาน โดยใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ 3) ความสามารถทำให้ผู้อื่นเกิดความศรัทธา ผู้บริหารต้องแสดงพฤติกรรมด้านการเรียนการสอนให้ปรากฏ เมื่อครูเกิดความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การนิเทศการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จ 4) ความสามารถในการบริหารตนเอง ต้องรู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเองพร้อมทั้งแสดงจุดเด่นให้เห็นแต่ต้องไม่ให้เห็นจุดด้อย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2537 : 41)

เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ได้รับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมพัฒนาชุมชน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2542 โดยตั้งชื่อว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต มีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว จำนวน 2 ห้องเรียน มีครูผู้ดูแล จำนวน 4 คน (อัตราจ้าง) แม่ครัว 1 คน และภารโรง 1 คน ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้นรวม 90 คน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 200 ตารางวา การ

จัดการเรียนการสอนและประสบการณ์ต่าง ๆ ถือปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 โดยมีกองการศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลการจัดการศึกษา และให้การสนับสนุนงบประมาณต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปสภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ดังนี้

ปัญหา

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคตที่ผ่านมามีปัญหาจากปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่

ด้านที่ 1 การบริหารบุคลากร

บุคลากรมีหน้าที่บริหารงานการจัดการศึกษาของเทศบาลเมืองคูคต มี 2 ฝ่าย ด้วยกัน คือ

1. **คณะผู้บริหารเทศบาล** ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และ ปลัดเทศบาล ซึ่งไม่ได้มีพื้นฐานมาจากนักการศึกษา และไม่ได้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาก่อน จึงไม่เข้าใจถึงความสำคัญในการพัฒนาการของเด็กเล็ก เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งผู้อำนวยการกองการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารเทศบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเด็กเล็กได้ ดังจะเห็นได้จาก การพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กเล็ก 3 ปีซ้อนหลัง (2544 – 2546) ไม่เพียงพอแก่การบริหารงาน

2. **ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก** ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จึงไม่มีทักษะในการดูแลและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาเพียง ม.6 ซึ่งมีผลให้เด็กเล็กไม่ได้รับการพัฒนาตามหลักการของอนุบาล และสิ่งสำคัญก็คือ ครูผู้ดูแลเด็กเล็กเป็นเพียงครูอัตราจ้างไม่ได้รับการบรรจุเป็นพนักงานประจำ หรือข้าราชการจึงไม่ได้รับสวัสดิการอื่น ๆ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 2 อาคารสถานที่

อาคารสถานที่ที่ใช้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต มีพื้นที่แคบและไม่สามารถขยายพื้นที่เพื่อรองรับจำนวนเด็กเล็กได้อีก จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และมุมสร้างเสริมประสบการณ์ได้ และไม่สามารถจัดห้องกิจกรรมแยกต่างหากได้

ด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับชุมชน

ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 2 ฝ่าย คือ

1. ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดูแล ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและขาดความรู้

ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กเล็ก จึงมอบภาระหน้าที่การดูแลเด็กให้แก่ครู

2. ประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการ และการดำเนินงานที่เน้นการเตรียมความพร้อมของเด็ก เพื่อที่จะเข้ารับการศึกษาระดับสูงขึ้นไป และในการด้านการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีองค์ประกอบหลายตัวที่จะช่วยให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาได้ดีขึ้น เช่น การจัดสภาพแวดล้อมทำเลที่ตั้งอาคาร ลักษณะอาคารสถานที่ บริเวณและบรรยากาศ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพ เพราะนักจิตวิทยาสภาพแวดล้อมมีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นระบบเปิด (open system) มีลักษณะโครงสร้างที่ไม่ตายตัว (dynamic) รวมทั้งสภาพแวดล้อมก็เป็นระบบเปิด และมีโครงสร้างที่ไม่ตายตัวแบบเดียวกัน จึงทำให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมในตัวเองตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป (ภัทรา วงศ์พรเพ็ญภาพ, 2540 : 25) ดังเช่นงานวิจัยของบรรจง ชูสกุลชาติ (2530 : 79) และโกวิท วรพิพัฒน์ (2531 : 35) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับความสำคัญของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนว่าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน คือ ครู และ สถานที่ ตลอดจนบริเวณโรงเรียนที่สะอาดร่มรื่น มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ ที่ได้รับการดูแลพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลาและมีความปลอดภัยอันจะทำให้ครูและนักเรียนมีความสะดวกสบายทางกายภาพ และทางอารมณ์ ย่อมทำให้ครู และนักเรียนมีจิตใจที่แจ่มใสส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแล้ว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังต้องให้การดูแลด้านสุขภาพอนามัย เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และการมีอาหารรับประทานที่มีความสะอาด ได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ มีผู้ดูแลที่มีความรู้ในการเอาใจใส่เด็กเล็ก ตลอดจนผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการเลี้ยงดูเด็กเล็ก สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เร็วขึ้น และมีการฝึกให้รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหน้าที่ และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อมได้ดี หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมการจัดครูผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ และการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย เด็กก็จะขาดแหล่งเรียนรู้ และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศตามมาในอนาคต

จากสภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี จะเห็นได้ว่า มีข้อจำกัดทั้งระดับบริหารและระดับผู้ปฏิบัติการ ทำให้การบริหาร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบปัญหาในเรื่องการพัฒนา ให้ได้มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากกรมอนามัยมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาการและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมให้สะอาดปลอดภัย และนอกระบบ (กรมอนามัย : 2548 – บทนำ) ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกระบบปี 2548 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มี 6 ด้าน ดังนี้ ด้านส่งเสริมสุขภาพ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร และ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้านนี้ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี จะต้องบริหารจัดการให้ผ่านเกณฑ์ตามปัจจัยที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษา และรับผิดชอบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี จึงมีความสนใจและต้องการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อทราบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อทราบข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

ข้อคำถามการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามเพื่อตอบปัญหา ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับใด

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคำถามของข้อคำถามการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ช่วงชีวิตปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี เป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโต และพัฒนาการทุก ๆ ด้านของบุคคล ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาวิกฤติที่เป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานคุณภาพชีวิต จิตใจของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วงวัยนี้ยิ่งถูกต้องเหมาะสม ย่อมนำไปสู่คุณภาพของผู้ใหญ่ที่จะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศชาติต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับกมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี(2546 :1-4) สมองจะเกิดการเรียนรู้ได้เมื่อเซลล์สมอง 2 ตัวส่งผ่านข้อมูลติดต่อซึ่งกันและกัน โดยข้อมูลจะส่งผ่านทางสายใยส่งข้อมูล(axon) ไปยังสายใยรับข้อมูล (dendrite) ของเซลล์ประสาทตัวรับ ในช่วง 2 ขวบปีแรก สมองจะเรียนรู้ได้รวดเร็วมากที่สุดและจะพัฒนาด้านการเคลื่อนไหว การมองเห็น การได้ยินก่อนอย่างอื่น ซึ่งอัตราการเจริญของสมองจะเจริญเติบโตในช่วง 2 ปีแรกนี้สูงสุด และลดอัตราการสร้างใยประสาทสมองลดลงบ้างจนถึงวัย 6 – 10 ปี และหลังจากนี้จะปรับเปลี่ยนเล็กน้อยจนถึงวัยชรา ใยประสาทยังคงเกิดขึ้น แต่น้อยลงมากขึ้นอยู่กับ การกระตุ้น การใช้งานบ่อยๆ เป็นต้น ซึ่งจะพบว่าเด็กเรียนรู้ได้เร็วกว่าผู้ใหญ่ บางครั้งแม้เซลล์สมองจะเท่าเดิม แต่ก็อาจสูญเสียการติดต่อสื่อสารระหว่างเซลล์ด้วยกันได้ ซึ่งเกิดจากสมองไม่ได้ถูกกระตุ้นหรือถูกใช้งานในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะในวัยที่กำลังเจริญเติบโต (ภายใน 10 ขวบ) ส่วนKotulux 1996 (อ้างในกมลพรรณ ชิวพันธุ์ศรี 2546) ได้นำเด็ก 6 เดือน มาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่พร้อมทั้งของเล่น เพื่อนเล่น อาหารที่สมบูรณ์ การเรียนรู้ต่างๆ และการละเล่น พบว่าเด็กมี IQ มากกว่าอีกกลุ่มที่ตรงกันข้าม และสมองมีการทำงานมากขึ้น (จากเครื่องตรวจสอบสมอง) เพราะฉะนั้น สมองจะไวต่อประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ จากการศึกษาพบว่าสมองจะเจริญเติบโตได้ดีจาก 1) สิ่งแวดล้อมทางสังคมและอาหารที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในวัยเด็กๆ (ประมารก่อน 10 ขวบ) 2) มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และการเรียนคือการมีกิจกรรมทางสังคม เราเรียนดีขึ้นเมื่อเราทำงานกลุ่มเดียวกัน 3)

การสัมผัสอันอ่อนโยนอบอุ่นในการเลี้ยงดู หรือดูแล 4) มีปฏิกริยาต่อสิ่งแวดล้อม 5) สมองควรถูกใช้และกระตุ้นทุกอณูและข้อคิดสิ่งต่างๆ ที่ทำทนายเด็กเล็กๆ จะเรียนโดยการเล่นและการได้สัมผัสประสบการณ์ต่างๆ (exploration) การเล่นและการได้สัมผัสของจริงเป็นสิ่งที่มีความประสิทธิภาพมากที่สุดของการเรียน ส่วนเด็กโตควรให้ทำกิจกรรม ทำงานตามวัย 6) การเล่น การทำกิจกรรม การทำงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำงานของสมองซีกขวาและไฮโปธาลามัส 7) ให้มีความเครียดน้อยที่สุด คิดและทำสิ่งทำทนายมากที่สุด

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัย เช่น มอนเตสซอรี (Dr. Maria Montessori 1870-1952) จะมีแนวคิดในการจัด กิจกรรม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการฝึกเด็กให้มีระเบียบวินัย มีสมาธิ เป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจเองได้ เรียนรู้กระบวนการในการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ ฝึกกล้ามเนื้อมัดใหญ่-มัดเล็ก และกล้ามเนื้อมือ ฝึกตา-มือ ประสานสัมพันธ์ เป็นการปูพื้นฐานในการเรียนต่อไป กลุ่มประสาทสัมผัส มีวัตถุประสงค์ในการฝึกประสาทสัมผัสกับอุปกรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อค้นหาและทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อเป็นเส้นทางสู่การเรียนรู้โลกภายนอก และกลุ่มวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อปูพื้นฐานความรู้ให้กับเด็กเกี่ยวกับจำนวน ตัวเลข การอ่าน และการเขียน โดยเด็กจะได้เรียนรู้กระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน จากรูปธรรมสู่นามธรรม โดยใช้อุปกรณ์ที่เลือกอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 3-5) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไว้ว่า 1) เป็นการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับการเล่น และการจัดประสบการณ์ 2) เป็นการเรียนรู้ที่มีผลมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง 3) เป็นการเล่นของเด็ก ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ การเล่นของเด็กจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และ 4) วัฒนธรรมและสังคมรอบตัวเด็ก จะมีผลให้เด็กแตกต่างกันออกไป ดังนั้นครูผู้สอนระดับปฐมวัยจึงจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

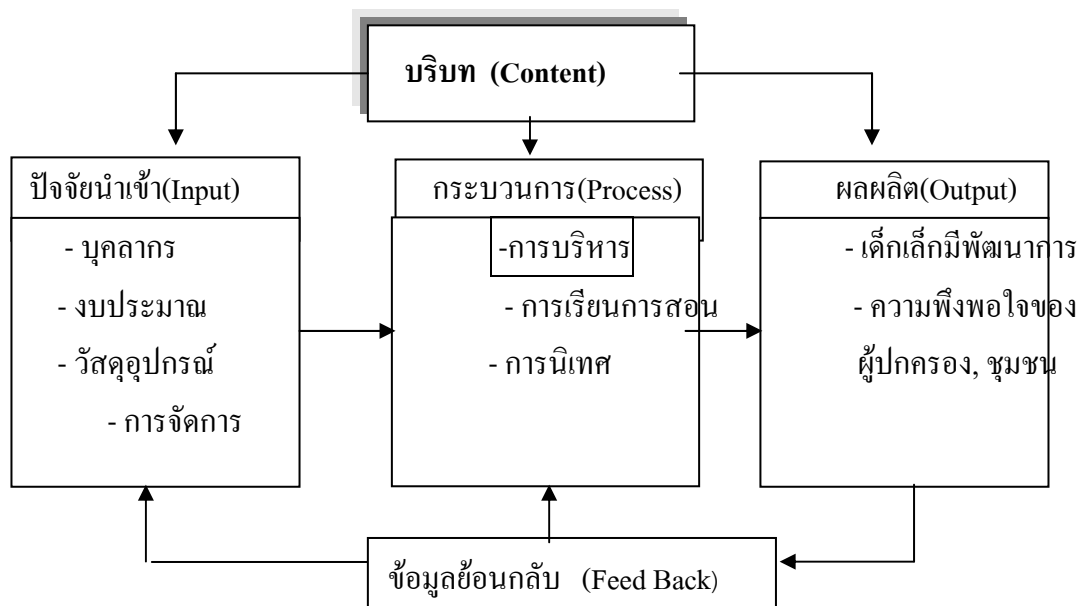
สำหรับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดการบริหารงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากรที่ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลที่กำหนดนโยบายและสนับสนุนงบประมาณ ผู้อำนวยการกองการศึกษาที่บริหารนโยบาย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูที่เลี้ยงทุกคน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากบุคคล ยังมี งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคาร

สถานที่ ส่วนกระบวนการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย การบริหารจัดการ การเรียนการสอน ผลผลิตของการบริหาร คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนี้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของกระทรวง สาธารณสุข

สำหรับแนวคิดของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในการพัฒนาเด็กเล็กให้ได้มีคุณภาพนั้น ควรพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป เพื่อให้เด็กได้รับการส่งเสริมสุขภาพ และมีพัฒนาการอย่างเหมาะสม ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ ได้กำหนดมาตรฐานไว้ 6 ด้าน (กรมอนามัย 2548 : 1 – 8) ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านบริการอาหารสะอาดปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการบริหารศูนย์เด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏในแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 1 แสดงขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L. Kahn, *The Social Psychology of Organizations*, 2nd ed.

(New York: John Wiley & Sons, 1978), 10-20.

: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คู่มือการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามเกณฑ์มาตรฐาน

(นนทบุรี: กรมอนามัย, 2546), 12-16.

ขอบเขตการวิจัย

จากรายละเอียดและขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งถึงบทบาทของผู้บริหารเทศบาล ครู และผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 3) ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย 4) ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแผนภูมิที่ 2

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
<ul style="list-style-type: none"> - ด้านการส่งเสริมสุขภาพ - ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก - ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย - ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย - ด้านบุคลากร - ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คู่มือการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามเกณฑ์มาตรฐาน (นนทบุรี: กรมอนามัย, 2546) , 12-16.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามขอบเขต หรือความหมายของ คำศัพท์เฉพาะในการวิจัยไว้ดังนี้

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง แนวทางการดำเนินงานบริหารสถานที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย บุคลากร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทเทศบาล และมีหน้าที่บริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในเขตเทศบาล และดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลำดับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการทฤษฎี ประกอบด้วย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี และงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก หรือระดับก่อนประถมศึกษา ได้จัดตามแนวปรัชญาของนักจิตวิทยาพัฒนาการ และนักการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ (อ้างถึงในปัญญา ขางนอก, 2544 : 16-17)

คอมินิอุส (Comenius) ในปี ค.ศ. 1657 ได้ชักนำไปเปิดโรงเรียนสำหรับแม่ที่มีลูกก่อนวัยเรียน (mother school) ดังปรากฏในหนังสือ The Great Didactic ว่าควรมีโรงเรียนที่ให้การศึกษาก่อนวัยเรียนในเรื่องปฏิสนธิ และการเลี้ยงดู และในหนังสือ School of Infancy ได้เสนอแนะการสอนตามหลักสูตรว่า ครูควรสอนบทเรียนง่าย ๆ เกี่ยวกับวัตถุ สอนให้รู้จักหิน พืช และสัตว์ รวมถึงอวัยวะของร่างกาย ให้แยกสีต่าง ๆ รู้จักความแตกต่างของความมืด ความสว่าง รู้จักสังเกตสิ่งแวดล้อมและสภาพต่างๆ ไปของท้องทุ่ง ถนน สอนให้มีความสงบเสงี่ยม ซื่อสัตย์และเชื่อฟัง รวมทั้งสอนให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง นอกจากนั้น คอมินิอุส ได้เขียนหนังสือ Orbis Pictus สำหรับเด็กโดยตรงเล่มแรก ซึ่งมีชื่อเสียงและมีผู้แปลเป็นภาษาต่าง ๆ หลายภาษา คอมินิอุสได้มองเห็นความสำคัญของระบบโรงเรียนสำหรับเด็กๆ แนวคิดของเขาเชื่อว่าบ้านเป็นสถานศึกษาแห่งแรกสำหรับเด็ก เด็กควรได้รับการฝึกทางด้านจิตใจมีความสำคัญพอกับการฝึกด้านสติปัญญา

รูสโซ (Rousseau) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก โดยเขียนไว้ในหนังสือชื่อ Emile หนังสือเล่มนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูโดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กค้นพบตนเองโดยไม่บีบบังคับ ซึ่งเขาถือว่าเป็นการทำลายธรรมชาติของเด็ก การศึกษาของเด็ก คือ การเรียนรู้ด้วยความสนใจตามธรรมชาติ และความอยากรู้อยากเห็น หัวใจของการศึกษา คือ ชีวิตในครอบครัว และได้กล่าวถึงพัฒนาการเด็กไว้ว่า

ขั้นแรก ช่วงอายุ 5 ปีแรกของชีวิตเน้นความสำคัญของร่างกาย ขั้นที่สอง ช่วงอายุ 5-12 ปี เด็กจะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว จากประสบการณ์โดยตรงและเด็กต้องไม่ได้รับการลงโทษทุกชนิด เน้นว่าเด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ย่อส่วน เด็กเป็นเด็กที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ รูสโซยังกล่าวไว้ว่า การศึกษาต้องไม่เป็นการประหยัดเวลา แต่ต้องยอมเสียเวลา

เปสตาลอซซี (Pestalozzi, 1745-1827 อ้างถึงใน ทศพร เฟ็งไธสง, 2545: 12) นักการศึกษาชาวสวิส เป็นผู้ริเริ่มเรื่องการเตรียมความพร้อม เขาเชื่อว่าความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา เชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจ ความต้องการหรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ เปสตาลอซซีเป็นผู้เสนอความคิดในเรื่องของการเตรียมความพร้อมและเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องให้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจ

เฟรอเบล (Froebel, 1882-1952 อ้างถึงใน ทศพร เฟ็งไธสง, 2545 : 12) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษา แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับและนิยมมากจนถึงปัจจุบัน เฟรอเบลมีความเชื่อว่า ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ

กีเซล (Gesell, 1880-1961 อ้างถึงใน ทศพร เฟ็งไธสง, 2545: 12) นักการศึกษาชาวเยอรมัน ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างตัวบ่งพฤติกรรมที่ปรากฏในเด็กแต่ละระดับอายุ กีเซลยังคงเน้นแนวคิดของความแตกต่างระหว่างบุคคล

ปีเจต์ (Piaget, 1980-1986 อ้างถึงใน ทศพร เฟ็งไธสง, 2545: 12) นักการศึกษาชาวเยอรมันเชื้อชาติสวิส เจ้าของทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา เขาเชื่อว่าเด็ก 2-7 ปี สติปัญญากำลังพัฒนาอยู่ในขั้นก่อนปฏิบัติการ (Pre-Operational Stage) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัย 4-6 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเป็นไปในลักษณะยังเข้าใจความหมายของคำและเรื่องราวยังไม่แจ่มแจ้ง ดังนั้นจึงควรได้เรียนรู้ผ่านการสัมผัส สำรวจ ทดลองและลงมือกระทำต่อวัตถุด้วยตนเอง

อีริกสัน (Erikson, 1950 อ้างถึงใน ทศพร เฟ็งไธสง, 2545: 12) เจ้าของทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ โดยเน้นว่าบุคลิกภาพของคนเรา จะสามารถพัฒนาไปได้ดี ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจแต่ละช่วงอายุ ทำให้การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเริ่มให้ความสำคัญกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม

เอลคายด์ (Elkind, 1987 อ้างถึงใน ทศพร เฟ็งไธสง, 2545: 12) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เน้นให้เห็นอันตรายของการเร่งเด็กให้เรียนรู้แต่เล็กเกินไป เขาเชื่อว่า เด็กควรได้มีโอกาสเล่นและเลือกกิจกรรมการเล่นด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความเครียดได้

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย ได้มีการนำแนวคิดของ นักการศึกษา นักจิตวิทยาต่าง ๆ มาผสมผสานและปรับใช้เป็นแนวการจัดการประสบการณ์ระดับก่อน ประถมศึกษาโดยมุ่งพัฒนาที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสาระสำคัญในแผนการศึกษา แห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ที่มีจุดมุ่งหมายที่ การพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (วารสาร รักรวิชัย, 2542 : 7) ซึ่งการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ใช้แนวคิดและหลักการ จัด การศึกษาแนวเดียวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เช่นเดียวกัน

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำว่า “การบริหาร” เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 11) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การใช้ ศาสตร์ และศิลปะเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการ ให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นการบริหารเพื่อให้การศึกษาอบรมเลี้ยงดู เด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล ต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกๆ ด้าน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้จะเป็นประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป

หลักในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ราสี ทองสวัสดิ์, 2542 : 13) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวมโดยผ่านการเล่น หมายถึง จัดการให้เด็กได้รับการ พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา การพัฒนาเด็กจะทำให้ดีจากกิจกรรม การเล่น

2. ยึดปรัชญาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3. จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ได้แก่

ด้านร่างกาย ไม่บังคับให้เขียนหนังสือ เพราะการเขียนจะทำให้ดีต่อเมื่อกล้ามเนื้อ นิ้วมือแข็งแรงที่จะสามารถจับดินสอแล้วขีดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้ และใช้มือและตาให้ สัมพันธ์กัน ได้

2. งานจัดประสบการณ์เรียนรู้
3. งานสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดผลและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการจัดประสบการณ์
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 4-5) ได้ให้แนวทางการบริหารการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
3. ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่าง

บุคคล โดยครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่น
5. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
6. จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกต สำรวจ

เล่น ค้นคว้า ทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

7. จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของกับเด็กและกับผู้ใหญ่
8. จัดให้มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่ม และครูริเริ่ม
9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
10. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต
11. จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

12. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รัก

ธรรมชาติ และรักท้องถิ่น

13. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลกสนปฏิบัติกิจกรรม

ของตนเองและผู้อื่นได้

14. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

15. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546 : 5) ได้วางแนวการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็กถึงคุณภาพการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัย เพื่อให้เป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ทั้งที่เป็นปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยกำหนดที่ควรคำนึงถึงมีดังนี้

1. มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของศูนย์เด็กเล็ก เช่น ภายในและภายนอกอาคาร ตัวอาคารมั่นคงแข็งแรง มีความปลอดภัย ไม่อยู่ในบริเวณเสี่ยงอันตราย พื้นที่ใช้สอยแบ่งเป็นสัดส่วน

2) สภาพอากาศ มีสภาพอากาศที่ถ่ายเท รมรื่น สะอาด รวมถึงมีบรรยากาศภายในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งแสดงให้เห็นความอบอุ่น ให้เด็กรู้สึกถึงความเป็นบ้าน

3) คุณสมบัตินี้ และคุณภาพ ของบุคลากรที่ให้บริการ ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการครู/ ผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรสนับสนุนอื่น ๆ ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานและควรได้รับการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และผู้ปกครอง มีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

4) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการเรียน การสอนที่มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับความต้องการของเด็ก และจำนวนเด็กที่ให้บริการ เช่น จำนวนเครื่องเล่น โต๊ะเก้าอี้ เป็นต้น

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ

1) กระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรม มีการวางแผนการเรียน การสอน และจัดกิจกรรมที่เน้นในด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กๆ ให้มีการพัฒนาการทุกๆ ด้านอย่างเหมาะสมสภาพของเด็กในแต่ละวัย และควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานให้กับเด็ก

2) การรายงานผล และการประเมินผล ด้านการบริการ และด้านตัวเด็ก โดยการจดบันทึกเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมต่าง ๆ โดยมีการรายงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

3) การบริหารและการจัดการ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการรายงาน และตรวจสอบการทำงานของบุคลากรที่เหมาะสม มีการพัฒนาคุณภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และ ต่อเนื่อง เป็นต้น

4) สุขภาพอนามัยและโภชนาการเด็กโดยเริ่มจากครู ผู้ดูแลและผู้ที่เกี่ยวข้องเด็ก ต้องมีสุขภาพแข็งแรงดูแลสุขภาพของตัวเองและของเด็กควรมีการตรวจและบันทึกสุขภาพเด็กทุกๆเดือนอีกทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโภชนาการ ต้องมีความรู้ด้านโภชนาการพอสมควร

3. มาตรฐานด้านการผลิต

คุณภาพของเด็กเน้นพัฒนาการของเด็กทุกด้าน คือ ด้านร่างกายให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง นำหนักส่วนสูงเหมาะสม พัฒนาการทางสังคม ให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ใช้ชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ และจิตใจเหมาะสมตามวัย ใช้ภาษา และทักษะที่จำเป็นได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกต่อส่วนรวมในเรื่องต่าง ๆ

นอกจากมาตรฐานคุณภาพดังกล่าวแล้ว ยังมีมาตรฐานคุณภาพอื่น ๆ ที่สำคัญ ที่ควรให้ความสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ

1) ปรัชญา และเป้าหมายการดำเนินงาน

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งหมายถึงผู้ปกครองเด็ก ผู้นำชุมชน ประชาชนอื่น ๆ ในชุมชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร่วมกันให้ความช่วยเหลือ และพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กในชุมชนของตนให้มีคุณภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3) ความพึงพอใจของชุมชนโดยให้เด็กที่เป็นผลผลิตของศูนย์เด็กเล็กเป็นที่ยอมรับ ของผู้ปกครองและชุมชน

จากแนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หรือ เด็กเล็กก่อนวัยเรียน ต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม โดยให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ได้มีการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติสับสนในการบริหารจัดการ และการกำกับดูแลคุณภาพ แต่การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ สามารถที่จะดูแลตนเองและสังคมได้ต่อไป กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขจึงจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน และจัดประกวดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความดูแล ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนตำบล และ เทศบาล จึงต้องนำ

แนวทาง “การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนํ้าอยู่อย่างยั่งยืน” ของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ไปปฏิบัติ

เกณฑ์มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย มีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนํ้าอยู่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาการและพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย และนํ้าอยู่อาศัย ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนํ้าอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ สุขภาพดีและมีพัฒนาการสมวัย ทั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับประเมินการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐาน 6 ด้าน 27 ตัวชี้วัด คือ

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

1.1 เด็กทุกคนได้รับการเฝ้าระวังภาวะ ระวังโภชนาการ โดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง

ทุก 3 เดือน

1.2 เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวัน

1.3 เด็กทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันครบ 5 หมู่

ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

1.4 มีการจัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการและไม่หวานจัด

1.5 เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพทุกวัน

2. การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

2.1 เด็กทุกคนได้รับการประเมินพัฒนาการตามเกณฑ์อายุโดยผู้ดูแลเด็ก

2.2 มีของเล่นเด็ก และหนังสือนิทานเหมาะสมกับวัย และมีกิจกรรมการเล่นิทาน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง

2.3 มีมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง

2.4 ผู้ดูแลเด็กสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

3. ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย (กรณีที่ศูนย์ไม่ได้เตรียมอาหาร ให้ตรวจ

ประเมินแหล่งที่เตรียมปรุงอาหารให้ศูนย์ฯ)

3.1 สถานที่เตรียม ปรุงอาหาร สะอาด ถูกสุขลักษณะ

3.2 นํ้าดื่ม นํ้าใช้ สะอาด เพียงพอ

3.3 อุปกรณ์และภาชนะใส่อาหารปลอดภัย และสะอาด

3.4 ผักสด ผลไม้ ต้องล้างสะอาด เนื้อสัตว์ปรุงให้สุก และมีการปกปิดอาหารที่พร้อมบริโภคแล้ว

3.5 ผู้ประกอบอาหารมีสุขภาพดี แต่งกายสะอาด ภูมิกอนามัยดี

4. ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย

บริเวณศูนย์เด็กเล็กมีสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกอาคารสะอาดและ

4.1 ปลอดภัย

4.2 ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ

4.3 พื้นที่ใช้สอย จัดเป็นสัดส่วนและเพียงพอ

4.4 เครื่องใช้สำหรับเด็ก สะอาดและเพียงพอ

4.5 ตัวอาคาร มั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย

4.6 มีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

4.7 มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ

4.8 มีการป้องกันแมลง พาหะนำโรค

4.9 มีมาตรการความปลอดภัย

5. ด้านบุคลากร

5.1 ผู้ดูแลเด็กทุกคนมีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

5.2 ผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 50 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

5.3 มีอัตราส่วนการดูแลเด็กเหมาะสม

6. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

6.1 ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์เด็กเล็ก

แนวทางการติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง ที่ให้ความสำคัญกับวิธีการทำงาน หรือ กระบวนการทำงาน มากเท่าๆ กับให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ดังนั้น การติดตาม ประเมินผล จึงจำเป็นต้องมีการประเมินทั้งกระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลลัพธ์ของการดำเนินงาน (Outcome) ซึ่งต้องทำทั้งสองส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการพัฒนาในระยะต่อไปได้ทันเหตุการณ์ กรอบแนวทางการติดตามและประเมินผล มีดังนี้

1. การประเมินมาตรฐาน

เพื่อการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐาน โดยมีวิธีการ ดังนี้

1) ประเมินตนเอง โดยคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก หรือผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก ประเด็นการประเมิน คือ ด้านโครงสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพื่อหา ส่วนขาด ที่จะนำไปจัดโครงการต่าง ๆ

2) ประเมินโดยหน่วยงานภายนอก ได้แก่ ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์ ส่งเสริมสุขภาพ จังหวัด หรือส่วนกลาง เป็นการประเมินเพื่อรองรับคุณภาพ

2. การประเมินโครงการ และงบประมาณ

เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอนตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประเมินเกี่ยวกับการฝึกอบรม การสนับสนุนสื่อและ เอกสารวิชาการต่าง ๆ และงบประมาณ เป็นต้น

2) กระบวนการ (Process) ประเมินกระบวนการจัดทำแผน และ การปฏิบัติงาน ตามแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

3) ผลผลิต (Outputs) ประเมินผลการแก้ไขปัญหาตามแผน และศูนย์เด็กเล็ก สามารถพัฒนาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) ประเมินคุณภาพเด็ก เช่น การเจริญเติบโตตามเกณฑ์ ภาวะสุขภาพ ความสามารถในการใช้ภาษา หรือทักษะที่จำเป็น และวุฒิภาวะทางอารมณ์ หรือ ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

3. ความถี่ในการติดตามและประเมินผล

การติดตามงานอาจดำเนินการได้ตลอดระยะเวลาของโครงการ สำหรับการ ประเมินผล นั้นอาจทำให้ช่วงก่อน ระหว่าง และภายหลังโครงการสิ้นสุด

แนวทางการประเมินผลดังกล่าว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบท และความ เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยหน่วยงานภาครัฐ จะทำหน้าที่ให้การสนับสนุนผ่านองค์กรและกลไก ที่มีอยู่

สรุป การพัฒนา “ศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย” เป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต ของเด็กปฐมวัยที่ตั้งอยู่ในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งจะเติบโตเป็นประชาชนที่มีคุณภาพของเมืองและชุมชน โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสได้รับการพัฒนาคุณภาพครบทุกด้านอย่างเท่าเทียม กัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สะดวกสบาย สะอาดถูกสุขอนามัย และมีความปลอดภัยในชีวิต

การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ นอกจากจัดโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นแล้ว ยังสามารถดำเนินการในด้านอื่นๆ ที่ไม่ต้องมีการลงทุนค่าใช้จ่ายสูง เช่น การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบของศูนย์ฯ หรือการปลูกต้นไม้ในพื้นที่รอบศูนย์ฯ เป็นต้น เพราะนโยบายและแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ มิใช่หมายถึงการที่ต้องระดมการลงทุน งบประมาณค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่เน้นการใช้ประโยชน์จากความร่วมมือของชุมชน และองค์กรและกลไกที่มีอยู่เดิม

ความสำเร็จในการพัฒนา “ศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ” ย่อมขึ้นกับแรงสนับสนุนที่สำคัญ คือ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนาได้แก่ เจ้าหน้าที่ในศูนย์เด็กเล็ก ผู้ปกครอง ประชาชน และชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานส่วนกลาง ที่จะร่วมกันดำเนินงานพัฒนา “ศูนย์เด็กเล็กก่อนอายุ” เพื่อลูกหลานให้ได้รับการดูแล ให้เติบโตเต็มศักยภาพอย่างเท่าเทียมกัน และนี่คือมรดกที่มีคุณค่า (กรมอนามัย 2544 : 9-29)

2. เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

เทศบาลเมืองคูคต เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลคูคต (เป็นบางส่วน) อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลคูคต เป็นเทศบาลเมืองคูคต เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2539 มีพื้นที่ทั้งหมด 12,475 ตารางกิโลเมตร โดยอยู่ห่างจากอำเภอลำลูกกา ไปทางทิศเหนือ ประมาณ 16 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดปทุมธานี มาทางทิศใต้ ประมาณ 16 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตดอนเมือง และเขตสายไหม กรุงเทพฯ

ทิศตะวันออกติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคูคต ตำบลลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเมืองฯ จังหวัดปทุมธานี และเขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

สภาพภูมิประเทศของเทศบาลเมืองคูคต เป็นที่ราบลุ่ม อยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา และมีคลองส่งน้ำไหลผ่าน 3 คลอง ได้แก่ คลองหกวาสายใต้ คลองซอยหนึ่งสายใต้ และคลองซอยสองสายใต้ ทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ภูมิอากาศ โดยทั่วไปอากาศไม่หนาวจัด หรือร้อนจัดเกินไป

การคมนาคม ในเขตเทศบาลมีถนนและซอยต่าง ๆ รวม 80 สาย โดยมีถนนเชื่อมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง เช่น ถนนพหลโยธิน ถนนวิภาวดีรังสิต ถนนเลียบ

คลองชอยสอง ถนนเชื่อมชอยขึ้นลิ้น นอกจากนี้ เทศบาลเมืองคูคตยังได้ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ไปรษณีย์โทรเลข ครบถ้วน สภาพเศรษฐกิจของเทศบาลคูคตจัดได้ว่าเป็นชุมชนการค้า และอุตสาหกรรม ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จำนวน 12 โรงงาน ขนาดกลาง จำนวน 30 โรงงาน ขนาดใหญ่ จำนวน 55 โรงงาน มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ คาร์ฟู และ เซียร์ รังสิต มีตลาดขายส่งสินค้าขนาดใหญ่ คือ ตลาดสี่มุมเมือง

ลักษณะทางสังคมของเทศบาลเมืองคูคต ปัจจุบันมีประชากร จำนวน 43,868 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาตั้งแต่ภาคบังคับไปจนถึงระดับปริญญาตรี มีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ทั้งหมด 11 แห่ง เป็นโรงเรียนรัฐบาล 3 แห่ง โรงเรียนเอกชน 8 แห่ง และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล 1 แห่ง คือ ศูนย์เด็กเล็กวัดประยูรธรรมาราม และอยู่ระหว่างจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งที่ 2

การบริหารงานของเทศบาลเมืองคูคต ประกอบด้วย

1. สำนักปลัดเทศบาล
2. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
3. กองการศึกษา
4. กองช่าง
5. กองคลัง
6. กองวิชาการและแผนงาน
7. กองสวัสดิการและสังคม
8. หน่วยตรวจสอบภายใน

กองการศึกษามีงานในความรับผิดชอบ ได้แก่ งานการเจ้าหน้าที่ งานบริหารวิชาการ งานการเงินและบัญชี งานโรงเรียน งานกิจกรรมเด็กเยาวชน และการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในงานกิจการเด็กเยาวชน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กมล รอดคล้าย และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่าเด็กมีความพร้อมด้านสติปัญญาโดยผ่านเกณฑ์ กำหนดทุกด้าน แต่น้ำหนักของเด็กต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานถึงร้อยละ 40 อาจกล่าวได้ว่าเด็กมีภาวะ

ทพโภชนาการ ด้านอารมณ์และสังคม เด็กมีพัฒนาการดีขึ้น รู้จักช่วยเหลือตนเองได้ รู้จักแยกสิ่งดีสิ่งไม่ดีได้ แต่สภาพการจัดการศึกษา ครูที่เลี้ยงยังมีวุฒิค่อนข้างต่ำ ขาดการฝึกอบรม

บังอร อ้วนล้ำ (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมด้านการแก้ไขปัญหามากที่สุด รองลงมา คือการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม การวางแผนการดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการลงทุนบริจาคแรงงานกิจกรรมตามลำดับ

อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา12 ผลการวิจัยพบว่ามี การนำแนวและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อนำไปใช้โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียน และชุมชน การเรียนการสอนเน้นการจัดกิจกรรมคือจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการเยี่ยมชั้นเรียน และตรวจบันทึกการสอน สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ บัตร เกมการศึกษา และหนังสือ การวัดและประเมินผล วิธีที่ใช้มากที่สุดคือการสังเกต และผู้บริหรกำกับติดตามโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ปัญหาของโรงเรียนที่พบเป็นส่วนใหญ่ คือ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมากเกินไป อาคารเรียนและห้องเรียนมีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนไม่มีเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่น

กรมการพัฒนาชุมชน (2541 : บทคัดย่อ) ประเมินระดับการพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดได้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 10.56 ระดับปานกลาง ร้อยละ 61.19 และระดับที่ต้องปรับปรุงร้อยละ 28.25 เมื่อเทียบกับปี 2539 พบว่าการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวโน้มดีขึ้น

สมบัติ จักรสมศักดิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า มีปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ขาดงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อม ครูจัดกิจกรรมประจำวันไม่ครบตามแนวการจัดประสบการณ์ เด็กมีปัญหาด้านทพโภชนาการ ผู้ปกครองไม่สนใจการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กใช้ภาษาถิ่นมากกว่าการใช้ภาษาไทยกลาง ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาพบว่า ควรจัดครูที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ควรจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้ดี ครูควรเตรียม

ความพร้อมให้แก่เด็ก ตามแผนและแนวการจัดประสบการณ์ ควรส่งเสริมสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยและโภชนาการแก่เด็ก

ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบเป็นแนวทางดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าวด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครอง เพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสารและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง การเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่นปรับปรุงจากแนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ตามความเหมาะสม ปัญหาที่พบ คือผู้ปกครองต้องการให้สอนอ่านเขียน ขาดการเสนอแนะการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรจากหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป และที่สำคัญทั้งผู้บริหารและครูไม่ดำเนินงานอย่างจริงจัง เพราะนโยบายยังไม่ชัดเจนและแน่นอน

วิไล ชนวิวัฒน์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติได้ในระดับมาก และประสิทธิผลของโรงเรียนมีการปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานกิจการนักเรียน การเรียนการสอน การบริหารงานบุคลากร ปรัชญาและนโยบายของโรงเรียน และการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ปัญหาการบริหารโรงเรียนพบว่ามีปัญหาการปฏิบัติในระดับปานกลาง และการบริหารบุคลากร การบริหารธุรการการเงินประสิทธิผลของโรงเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นปัญหาการปฏิบัติในระดับปานกลาง และการบริหารอาคารสถานที่ การเรียนการสอนปรัชญาและนโยบายของโรงเรียน และการบริหารงานกิจการเรียนเป็นปัญหาในระดับน้อย

ปรีชา ไชยโย (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ตามทัศนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิก อบต. เห็นด้วยในระดับมาก ในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการจัดองค์กร และเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษากับอบต.มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดโดยการร่วมประชุมและร่วมกิจกรรม ข้อเสนอแนะให้โรงเรียนและ อบต. ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อกำหนดถึงประโยชน์ของส่วนรวมให้มากขึ้น และ

ให้มีการประเมินความพร้อมของโรงเรียน และ อบต. ในการร่วมมือการจัดการศึกษา และควร แก้ไขระเบียบกฎหมายให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้ อบต. ก้าวก่ายหน้าทีของโรงเรียน

ถาวร เหลาดั่น (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพแวดล้อมโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าคณะครูอาจารย์โดยส่วนรวมและจำแนกขนาดโรงเรียนมีความ คิดเห็นว่า สภาพการใช้บริเวณพื้นที่โรงเรียนมีความเหมาะสม ส่วนสนามเด็กเล่น อุปกรณ์เครื่องเล่น พื้นที่การสอนเกษตร สนามกีฬา ยังไม่เพียงพอและเหมาะสม เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบส่วนใหญ่เหมาะสม

ไพฑูรย์ ไตรปกรณ์กุล (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงานและแนวทางในการแก้ปัญหาตามเกณฑ์มาตรฐานระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนในแนวทางการแก้ไขปัญหาคควรจัดหาครูที่มีวุฒิทางการอนุบาลศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

จันรอล เงินคำ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกใช้วิธีบริจจาคเงิน ด้านการประสานสัมพันธ์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดต่อสื่อสารคุยพบปะพูดคุยด้วยตัวเอง ให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ร่วมบริจาค ผู้ปกครองเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและความปลอดภัยให้แก่นักเรียน ปัญหาการมีส่วนร่วมพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลา เพราะต้องไปประกอบอาชีพ อีกทั้งไม่มีความรู้และฐานะทางบ้านยากจน ข้อเสนอแนะ ทางโรงเรียนควรให้ครูประจำชั้นได้พบปะกับผู้ปกครองเพื่อสอบถามปัญหาเกี่ยวกับเด็ก และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ซึ่งกันและกันเป็นประจำ จัดอบรมชี้แจงและให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น

นุสรณ์จิต ธรรมศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยระหว่างโรงเรียนสังกัดเทศบาลกับ

โรงเรียนสังกัดเอกชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนสังกัดเทศบาลกับโรงเรียนสังกัดเอกชนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาการบริหารงานวิชาการจำนวน 9 ด้านระหว่างโรงเรียนสังกัดเทศบาลและโรงเรียนสังกัดเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาทั้ง 9 ด้าน นั้นคือ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ งานด้านสื่อการเรียนการสอน งานด้านวัดผลและประเมินผลงานด้านห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ งานด้านนิเทศการศึกษา งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน งานด้านการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ และงานด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

วรรณพร กาญจนภา (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียนจัดให้มีสนามและเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อาคารเรียนเป็นอาคารชั้นเดียว สถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน มีการบริหารงานตามนโยบายของกองทัพ ปัญหาจากการวิจัย พบว่า พื้นที่ทั้งภายนอกและภายในอาคารเรียนคับแคบ งบประมาณในการบริหารงานไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนมีไม่เพียงพอ ในการจัดการเรียนการสอนพบว่าขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกัน ส่วนผู้รับผิดชอบการจัดโภชนาการยังไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านโภชนาการเด็ก และผู้ปกครองและคนในชุมชนมีการจัดทำไม่สามารรถเข้าร่วมกิจกรรมในสถานรับเลี้ยงเด็กได้

นิภาพรณ หงษ์ชูเกียรติ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล พบว่ามีการปฏิบัติบ้างและไม่ปฏิบัติบ้างอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาเด็ก ด้านกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ การบริจาคสิ่งของวัสดุเหลือใช้และเงินทุน การช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ปัญหาที่พบ คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองมีฐานะยากจน

สุพัตรา คงขำ (2545 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังในการดำเนินงานของคณะกรรมการอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับ เพศอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน

ของศูนย์ฯ ไม่มีผลต่อความคาดหวังของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯ มีผลต่อความคาดหวังในการดำเนินงาน

อัครเดช วรหาญ (2548 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง ความสามารถของบุคลากรและงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง

นิชมนต์ ปัทมเสวี (2548 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมมีการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการบริหารงาน ได้แก่ งานวิชาการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมงานบุคลากร ผลการเปรียบเทียบขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารงานต่างกันในด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร โดยองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีสภาพการบริหารมากกว่าขนาดเล็ก ปัญหาการบริหารงานพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กและขนาดกลางมีปัญหามากกว่าขนาดใหญ่ ในทุกด้าน

บทวิทยานิพนธ์ศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Bell (1992) วิจัยเรื่อง การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมและไม่เข้าร่วมในการกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน พบว่า เหตุผลของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองเชื่อว่าการมีส่วนร่วมเป็นการช่วยเหลือครู และกิจกรรมที่ทำนั้น ทำให้เด็กได้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนเหตุผลของผู้ปกครองที่ไม่เข้าร่วม คือ โรงเรียนไม่ได้เรียกร้องขอความร่วมมือ และไม่มีเวลาให้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การศึกษาและอาชีพ แต่ปัจจัยด้านเชื้อชาติไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม

DelliColli (1998) วิจัยเรื่อง ทักษะคิดและการรับรู้ของผู้ปกครองที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลายรูปแบบเมื่ออยู่ที่บ้าน สำหรับเหตุผลที่ไม่มีส่วนร่วม เพราะผู้ปกครองรู้สึกห่างเหินและไม่ได้รับการต้อนรับจากโรงเรียน และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม คือ วัฒนธรรม ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ความไม่เข้าใจกันของผู้ปกครองและโรงเรียนที่ เกี่ยวกับการต้องการและลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน

Pena (2000) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ภาษา สماعคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ทำศนคติของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรม สภาพครอบครัว และความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Fantuzzo (2000) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัย มี 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนและการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน สำหรับผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าผู้ปกครองที่มีศึกษาน้อย และผู้ปกครองที่ติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือ เด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทางด้านอาหาร สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย บุคลากร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็ก ที่มีความจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่ง และยังพบว่าสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีปัญหาในองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งจะมีมากน้อยประการใด ขึ้นอยู่กับขนาดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด เช่น กองทัพบก สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ วัด หรือ กรมการพัฒนาชุมชน สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่ายังมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับน้อย ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ การศึกษา อาชีพ ฐานะ และความไม่เข้าใจในวิธีการเข้ามามีส่วนร่วม

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี และ 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และผู้ปกครอง เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวความคิดมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดรายละเอียดและวิธีในการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการวิจัย เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการซึ่งเป็นขั้นตอนที่เริ่มจากการศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ปัญหาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและเสนอความเห็นชอบ โครงการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนการดำเนินการตั้งแต่การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยทุกขั้นตอนได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเมื่อได้รับการแก้ไขและตรวจสอบแล้วจึงนำไปทดลองใช้ (try out) แล้วนำไปเก็บข้อมูลโดยส่งทางไปรษณีย์ถึงกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานตามโครงการ

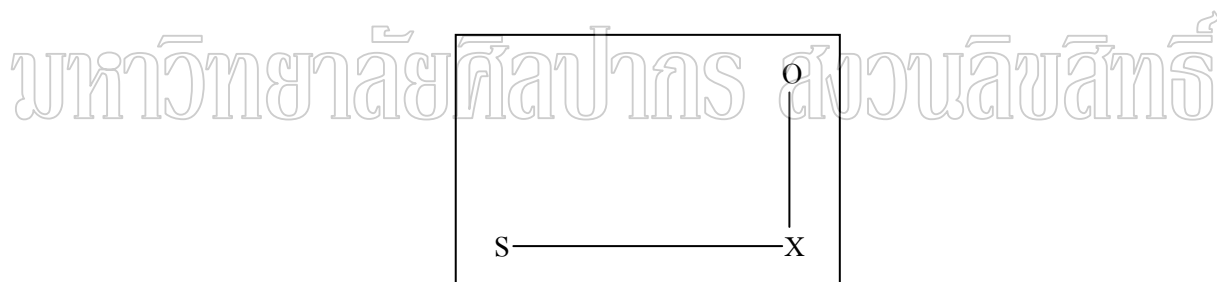
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เมื่อได้จัดทำรายงานผลการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ แล้วจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ เสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในเรื่อง สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองอุคต จังหวัดปทุมธานี เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัย ในลักษณะของตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ซึ่งนำเสนอเป็นแผนผัง ได้ดังนี้

S	หมายถึง	ประชากร
X	หมายถึง	ตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษา
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการวัดค่าตัวแปร

ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ผู้บริหารเทศบาล 5 คน รวม 7 คน เจ้าหน้าที่ 2 คน ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก 4 คน และ ผู้ปกครองเด็กเล็ก 90 คน รวมทั้งสิ้น 103 คน

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

2.1 ด้านส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง การให้บริการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเจริญเติบโต แข็งแรงตามวัย

2.2 ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก หมายถึง การให้บริการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้น โดยให้รู้จักปรับตัวตามสภาพรอบตัวได้อย่างมีความสุข

2.3 ด้านบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย หมายถึง การจัดให้มีอาหารที่มีคุณค่า และ สะอาด ปลอดภัย ให้แก่เด็กครบถ้วนทุกมื้อ

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย หมายถึง การเลี้ยงดูเด็กให้อยู่ในสถานที่ สะอาด ปลอดภัย

2.5 ด้านบุคลากร หมายถึง จัดครู หรือผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ และความสามารถดูแล เด็กให้มีการเจริญเติบโตอย่างมีขั้นตอนตามกระบวนการที่จัดให้

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กได้ช่วยเหลือ สนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กเล็กตาม บทบาทหน้าที่ และความเต็มใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับใช้ในการสอบถามผู้ปกครองเด็กเล็ก ชุดที่ 2 สำหรับใช้ในการสอบถามผู้บริหารเทศบาล พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้ดูแลเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยกำหนดแบบสอบถาม ทั้ง 2 ชุด เป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ เป็นผู้ปกครองเด็กอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข แบบสอบถามเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของ ไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ในตอนท้ายของแบบสอบถามแต่ละด้านมีคำถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารวรรณกรรม และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง นำมาปรับปรุงให้เหมาะสม และออกแบบสร้างแบบสอบถามขึ้นใหม่ ภายใต้อำนาจปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุม สาระนิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข สำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนเนื้อหา ขอบข่ายการวิจัยครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 6 ด้าน ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objectives Congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่กองการศึกษา ครู และผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 1 แห่ง จำนวน 30 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach 1974:191) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9531

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือไปยังเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี กองการศึกษา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จำนวน 1 โรงเรียน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) อนุญาตให้คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองคูคตและครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้ให้ข้อมูล โดยตอบแบบสอบถามในการวิจัย

2. จัดส่งแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารเทศบาลเมืองคูคต และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต

3. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้บัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่ตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับการวิจัยเรื่องนี้ และแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมารวบรวมแล้ว พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. การวิเคราะห์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ให้ค่าเฉลี่ย (μ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best 1970: 190) มีรายละเอียด ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุป

การวิจัย ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี และ 2) แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กเล็กของศูนย์ จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ 2 คน ผู้ปกครองเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จำนวน 90 คน ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 103 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามที่สอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 103 คน และได้รับกลับคืนมา จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ซึ่งแบบสอบถามมีสภาพสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาวิเคราะห์ โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหน่วยการวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งจำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของครูผู้ดูแล เด็กเล็ก เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารเทศบาลเมืองคูคต

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากแบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และ ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 103 คน เมื่อจำแนกพิจารณาตาม เพศ อายุ เป็นผู้ปกครองเด็ก อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ครู ผู้ทรงคุณวุฒิ และตำแหน่ง ปราบกฏผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	35	32.20
หญิง	68	67.80
รวม	103	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	32	31.07
ระหว่าง 30-40 ปี	51	49.52
ระหว่าง 41-50 ปี	17	16.50
51 ปีขึ้นไป	3	2.91
รวม	103	100.00
เป็นผู้ปกครองเด็กอายุระหว่าง		
ต่ำกว่า 1 ปี	1	1.10
อายุ 1-2 ปี	1	1.10
อายุ 2-3 ปี	0	0.00
อายุ 3 ปีขึ้นไป	88	97.80
รวม	90	100.00
อาชีพของผู้ปกครอง		
ค้าขาย	29	32.20
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3	3.30
รับจ้าง	43	47.80
อื่น ๆ	15	16.70
รวม	90	100.00
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	48	53.30
มัธยมศึกษาปีที่ 6 /ปวช.	31	34.40
ปวส. /อนุปริญญา	5	5.60
ปริญญาตรี	6	6.70
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	90	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาของผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และครู		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	69.20
ปริญญาตรี	4	30.80
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	13	100.00
ตำแหน่ง		
ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก	4	30.70
ผู้บริหารเทศบาล	5	38.50
ผู้ทรงคุณวุฒิ	2	15.40
เจ้าหน้าที่เทศบาล	2	15.40
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าเป็นหญิง ร้อยละ 65.02 มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 49.52 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองเด็กอายุ 3 ปี ขึ้นไป ซึ่งมีอาชีพรับจ้าง มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา ส่วนผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และครู ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารเทศบาล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต

การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ ดังรายละเอียดตารางที่ 2 - 8

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
โดยภาพรวม

การบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับ
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	3.74	0.56	มาก
2. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	3.49	0.72	ปานกลาง
3. ด้านการบริการอาหารสะอาดและ ปลอดภัย	4.04	0.78	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย	3.74	0.62	มาก
5. ด้านบุคลากร	3.79	0.76	มาก
6. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.43	0.86	ปานกลาง
รวม	3.71	0.75	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.75$) และเมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปน้อยเป็น จะเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการ บริการอาหารสะอาด และปลอดภัย ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.78$) ด้านบุคลากร ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.76$) ด้านการ ส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.56$) และด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.62$) และมีการบริหารจัดการระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม พัฒนาการเด็ก ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.72$)และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง($\mu = 3.43$, $\sigma = 0.86$)
เมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายชื่อ ดังตารางที่ 3-8 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	μ	σ	ระดับ
1. เด็กทุกคนได้รับการชั่งน้ำหนักส่วนสูงทุก 3 เดือน	3.47	0.80	ปานกลาง
2. เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน	3.64	0.95	มาก
3. อาหารที่จัดให้เด็กรับประทานมีคุณค่าทางอาหารครบ 5 หมู่	4.00	0.64	มาก
4. จัดอาหารว่างให้เด็กรับประทานมีรสไม่หวานจัดและมีคุณค่าทางโภชนาการ	3.70	0.76	มาก
5. มีการดูแลและสังเกตสุขภาพเด็กทุกคนทุกวัน	3.90	0.73	มาก
รวม	3.74	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ในภาพรวม มีการบริการจัดการอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการบริการจัดการในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ อาหารที่จัดให้เด็กรับประทานมีคุณค่าทางอาหารครบ 5 หมู่ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.64$) มีการดูแลและสังเกตสุขภาพเด็กทุกคนทุกวัน ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.73$) จัดอาหารว่างให้เด็กรับประทานมีรสไม่หวานจัด และมีคุณค่าทางโภชนาการ ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.76$) และเด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน ($\mu = 3.64$, $\sigma = 0.95$) และ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ เด็กทุกคนได้รับการชั่งน้ำหนักส่วนสูงทุก 3 เดือน ($\mu = 3.47$, $\sigma = 0.80$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	μ	σ	ระดับ
1. มีการบันทึกข้อมูลพัฒนาการของเด็กเล็กทุกคน	3.71	0.84	มาก
2. มีของเล่นสำหรับเด็กที่เหมาะสมกับวัยและพอเพียง	3.60	0.89	มาก
3. มีการเล่นนิทานที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กฟังวันละ 1 ครั้ง	3.41	1.03	ปานกลาง
4. มีมุมข่าวสาร และหนังสือสำหรับผู้ปกครอง	3.25	0.93	ปานกลาง
รวม	3.49	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.49$, $\sigma = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ มีการบันทึกข้อมูลพัฒนาการของเด็กเล็กทุกคน ($\mu = 3.71, \sigma = 0.84$) มีของเล่นสำหรับเด็กที่เหมาะสมกับวัยและพอเพียง ($\mu = 3.60$, $\sigma = 0.89$) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ มีการเล่นนิทานที่เหมาะสมกับวัยและพอเพียง ($\mu = 3.41, \sigma = 1.03$) และมีมุมข่าวสารและหนังสือสำหรับผู้ปกครอง ($\mu = 3.25$, $\sigma = 0.93$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย

ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย	μ	σ	ระดับ
1. มีสถานที่จัดเตรียมและปรุงอาหารที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ	3.75	0.85	มาก
2. มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดอย่างเพียงพอ	3.99	0.65	มาก
3. มีอุปกรณ์ทำอาหารและภาชนะใส่อาหารที่สะอาดปลอดภัย สารพิษตกค้าง	3.95	0.72	มาก
4. ปรุงอาหารทกอย่างให้สุก และมีฝาปิดภาชนะใส่อาหารที่ ปรุงแล้ว	4.06	0.54	มาก
5. คนปรุงอาหารแต่งกายสะอาด และไม่เป็นโรค	4.18	0.61	มาก
6. บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด เป็นระเบียบ และมีรั้ว ที่ปลอดภัย	4.17	0.68	มาก
7. มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ	3.74	0.87	มาก
8. มีการแบ่งแยกพื้นที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสัดส่วนและ กว้างขวางเพียงพอ	3.40	1.02	ปานกลาง
9. ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีความสะอาด และเพียงพอกับเด็กทุกคน	4.16	0.71	มาก
รวม	4.04	0.78	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.78$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับ ดังนี้ คนปรุง
อาหารแต่งกายสะอาดและไม่เป็นโรค ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.61$) บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความ
สะอาด เป็นระเบียบและมีรั้วที่ปลอดภัย ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.68$) ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีความสะอาด
และเพียงพอกับเด็กทุกคน ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.71$) ปรุงอาหารทกอย่างให้สุก และมีฝาปิดภาชนะใส่
อาหารที่ปรุงแล้ว ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.54$) มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดอย่างเพียงพอ ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.65$) มี
อุปกรณ์ทำอาหารและภาชนะใส่อาหารที่สะอาดปลอดภัยสารพิษตกค้าง ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.72$) มีสถานที่
จัดเตรียมและปรุงอาหารที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.85$) มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่
สะอาดถูก สุขลักษณะ ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.87$)และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการแบ่งแยก
พื้นที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสัดส่วนแลกว้างขวางเพียงพอ ($\mu = 3.40$, $\sigma = 1.02$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย

ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย	μ	σ	ระดับ
1. อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความมั่นคงแข็งแรง	3.99	0.72	มาก
2. มีที่จัดเก็บขยะและนำไปกำจัดทุกวัน	4.00	0.78	มาก
3. มีแสงสว่างเพียงพอ และมีช่องลมระบายอากาศ	4.00	0.84	มาก
4. มีมุ้งลวดติดบริเวณห้องนอนเด็ก	2.81	1.14	ปานกลาง
5. มีอุปกรณ์ดับเพลิงพร้อมใช้งาน และครูใช้อุปกรณ์ดับเพลิงได้	3.39	0.89	ปานกลาง
รวม	3.74	0.62	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ มีที่จัดเก็บขยะและนำไปกำจัดทุกวัน ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.78$) มีแสงสว่างเพียงพอและมีช่องลมระบายอากาศ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.84$) อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความมั่นคงแข็งแรง ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.72$) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ มีอุปกรณ์ดับเพลิงพร้อมใช้งาน และครูใช้อุปกรณ์ดับเพลิงได้ ($\mu = 3.39$, $\sigma = 0.89$) มีมุ้งลวดติดบริเวณห้องนอนเด็ก ($\mu = 2.81$, $\sigma = 1.14$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	μ	σ	ระดับ
1. ครูดูแลเด็กแต่งกายสะอาด ควบคุมอารมณ์ได้ดี	3.94	0.80	มาก
2. ครูทุกคนผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก	3.92	0.76	มาก
3. สัดส่วนเด็กต่อครูมีความเหมาะสม	3.51	0.99	มาก
รวม	3.79	0.76	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	μ	σ	ระดับ
1. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และความคิดในการพัฒนา	3.44	1.03	ปานกลาง
2. สนับสนุนงบประมาณ	3.39	0.98	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.62	0.92	มาก
4. ร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.27	0.99	ปานกลาง
รวม	3.43	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เพียงข้อเดียว คือ มีส่วนร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 3.62$, $\sigma = 0.92$) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และความคิดในการพัฒนา ($\mu = 3.44$, $\sigma = 1.03$) สนับสนุนงบประมาณ ($\mu = 3.39$, $\sigma = 0.98$) และร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 3.27$, $\sigma = 0.99$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

จากการตอบแบบสอบถาม มีผู้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ไม่มีข้อเสนอแนะ

1. ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้มีห้องโสตทัศนศึกษา จัดซื้อเครื่องเล่นสนามใหม่ ต้องการให้สอนพิเศษตอนเย็น เพื่อรอเวลาผู้ปกครองมารับ และฝึกการเขียนอ่านให้คล่อง
2. ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ให้จัดห้องเรียนเป็นสัดส่วน แยกห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ออกจากห้องเรียน ควรมีอ่างล้างหน้าแปรงฟันเป็นสัดส่วน ห้องน้ำ ห้องส้วมควรมีให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ห้องครัวควรเข้าออกแยกจากห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องการให้มีอาคารเรียนที่ได้มาตรฐาน และกว้างขวาง ต้องการให้ขยายถึงระดับประถมศึกษา ควรมีระเบียบในการ

รับ-ส่งเด็กที่ปลอดภัยกว่านี้   ควรติดมุ้งลวดทุกห้องควรรขยายสนามเด็กเล่น และเพิ่มจำนวนห้องเรียนให้เพียงพอ

3. ด้านบุคลากร ให้เพิ่มจำนวนครู

4. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องการให้ผู้ปกครอง และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากกว่านี้ ให้ประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มาก และให้แจกชุดนักเรียนและเอี๊ยมคนละ 3 ชุด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี และ 2) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และ ผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสอบถามมีสภาพสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงนำมาวิเคราะห์ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมพบว่า มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมสุขภาพ และ ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย การบริหารจัดการในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน คือ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี มี

2.1 ด้านส่งเสริมพัฒนาการ ควรมีห้องโสตทัศนศึกษา ควรจัดซื้อเครื่องเล่นสนามใหม่ ต้องการให้สอนพิเศษตอนเย็น เพื่อรอผู้ปกครองมารับ และควรฝึกเด็กให้เขียนอ่านคล่อง

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ควรจัดห้องเรียนเป็นสัดส่วน แยกห้องเก็บเสื้อผ้าอุปกรณ์ ควรมีอ่างล้างหน้า แปร่งพื้นเป็นสัดส่วน ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ทางเข้าออกห้องครัวไม่ควรใช้ทางเดียวกับทางเข้าห้องน้ำ ห้องส้วม เสนอแนะให้มี

อาคารเรียนที่ได้มาตรฐานและกว้างขวาง เห็นควรให้ขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรมีระเบียบในการรับ-ส่งเด็กเพื่อความปลอดภัย ควรติดมุ้งลวดทุกห้อง ควรขยายสนามเด็กเล่น และเพิ่มจำนวนห้องเรียนให้เพียงพอ

2.3 ด้านบุคลากร ควรเพิ่มจำนวนครูผู้ดูแลเด็กเล็ก

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องการให้ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มากกว่านี้ ควรมีการประชุมงานทุกฝ่ายและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรแจกชุดนักเรียนพร้อมผ้ากันเปื้อน คนละ 3 ชุด

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน พบว่ามีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก คือ ด้านส่งเสริมสุขภาพ ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย และด้านบุคลากร สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าเด็กทุกคนได้รับการดูแลเป็นอย่างดีตามเกณฑ์มาตรฐาน “ศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่” ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข แต่ปัญหาการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองไม่ทราบ เนื่องจากเป็นปัญหาภายในองค์กร จึงมีผลทำให้ผู้ปกครองมีความเห็นว่าการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ประกอบกับเทศบาลเมืองคูคตสามารถทำให้ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปเห็นว่า มีความพร้อมในการดูแลจัดการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยมีกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมดูแลด้านอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยเด็ก รวมถึงความสะอาดของพื้นที่ที่มีความปลอดภัย การให้ความดูแลช่วยเหลือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกองสาธารณสุขฯ เป็นหน้าที่ของเทศบาล โดยใช้งบประมาณของเทศบาลและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังได้รับงบประมาณสนับสนุนอาหารนมจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย สำหรับด้านบุคลากรภายในศูนย์ฯ มีกองการศึกษาเทศบาลเป็นหน่วยที่จัดจ้างครูพี่เลี้ยง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไล ธนวิวัฒน์ (2541) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาสภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นรายด้านและรายข้อนั้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก เทศบาลเมืองคูคต มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงแห่งเดียว และไม่มีโรงเรียนในสังกัด ทำให้กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสามารถดูแลติดตามเอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัยของเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ซึ่งจะพบจากการบริหารจัดการในรายชื่ออยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน อาหารที่จัดให้เด็กมีคุณค่าทางอาหารครบ 5 หมู่ และอาหารว่างมีรสไม่หวานจัดเกินไป มีการดูแลสังเกตสุขภาพเด็กทุกคนและทุกวัน สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีต่อสุขภาพนักเรียน มีการตรวจสุขภาพเด็กเป็นระยะ ๆ และมีการณรงค์ป้องกันโรคอ้วนในวัยเด็ก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณพร กาญจนภา (2544) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมพบว่าอาหารหรือของว่างจัดเตรียมอย่างถูกสุขลักษณะ และยังให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูและให้อาหารเด็กเล็กอย่างถูกวิธีด้วย

2. ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเทศบาลเมืองคูคตยังขาดการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการของเด็ก และไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษานปฐมวัยที่กำกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กเล็ก ซึ่งพบจากกิจกรรมการเล่นที่ทำได้ระดับปานกลาง รวมถึงกิจกรรมกลางแจ้งที่ทำได้น้อย เพราะสถานที่ไม่เอื้ออำนวยให้ สำหรับการจัดมุมข่าวสาร หนังสือสำหรับผู้ปกครอง มีการบริหารจัดการจึงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดสถานที่จัด ดังที่ผู้ปกครองเสนอแนะให้มีอาคารเรียนที่กว้างขวางกว่านี้ สอดคล้องกับวรณพร กาญจนภา (2540) ที่พบว่ามีปัญหาพื้นที่ภายนอกและภายในอาคารคับแคบ

3. ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลเมืองคูคตมีหน้าที่ให้การดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะได้รับงบประมาณอาหารกลางวันและอาหารเสริมนมจากกระทรวงศึกษาธิการและจากเทศบาล เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันและดื่มนมครบทุกคนและทุกวัน และเทศบาลยังจ้างแม่ครัวเพื่อปรุงอาหารให้แก่เด็กรวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าตรวจด้านความสะอาดของครัว และการปรุงอาหารอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราพร วงศ์ใหญ่ (2539) ที่พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองนำอาหารของเด็กที่กรจากบ้านมารับประทานได้ และจัดอาหารว่างสำหรับเด็ก อีกด้วย

4. ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ ได้แก่ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาดเป็นระเบียบ และมีรั้วที่ปลอดภัย มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีที่นอน หมอน ผ้าห่ม สะอาดและเพียงพอกับเด็กทุกคน อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความมั่นคงแข็งแรง มีที่จัดเก็บขยะและนำไปกำจัดทุกวันภายในศูนย์มีแสงสว่างเพียงพอ และมีช่องลมระบาย

อากาศ เนื่องจากเทศบาลเมืองคูคต มีกองช่างและกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมเป็นกำลังในการบริหารจัดการด้านอาคาร และความสะอาดถูกสุขลักษณะ เพราะจัดเก็บทุกวัน แต่สิ่งที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการบริหารจัดการในระดับปานกลาง ได้แก่ การแยกพื้นที่ภายในศูนย์ให้เป็นสัดส่วน การติดมุ้งลวดบริเวณห้องนอนเด็ก ที่เป็นเช่นนี้เพราะศูนย์ฯ รับเด็กเพิ่มขึ้น แต่พื้นที่ไม่สามารถขยายเพิ่มขึ้นได้อีก จำเป็นต้องใช้สอยพื้นที่ให้คุ้มค่าที่สุด และแสดงถึงไม่มีการวางแผนรองรับการขยายตัว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่ต้องการให้ขยายพื้นที่ให้กว้างขวาง และติดมุ้งลวดทุกห้อง อุปกรณ์ดับเพลิงที่มีอยู่ซึ่งครูสามารถใช้อุปกรณ์ได้ ในด้านนี้มีการบริหารจัดการในระดับปานกลาง เนื่องจากไม่เคยมีเหตุการณ์ต้องใช้อุปกรณ์ดับเพลิง และครูมีภารกิจต้องดูแลเด็กมากมาย

5. ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครอง และมีความเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีครูพี่เลี้ยงจำนวนเพียงพอในการดูแลเด็ก แต่ไม่ทราบว่าครูพี่เลี้ยงมีวุฒิการศึกษาระดับใด จึงไม่สอดคล้องกับปัญหาของการบริหารจัดการที่เจ้าหน้าที่กองการศึกษาพบว่า ครูมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และขาดการอบรมเพิ่มพูนทักษะการดูแลเด็กเล็กมานาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกมล รอดคล้าย และคณะ (2540) ที่พบว่าครูพี่เลี้ยงของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดยังมีวุฒิค่อนข้างต่ำ และขาดการพัฒนาหรือฝึกอบรมอย่างเพียงพอ

6. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการบริหารจัดการระดับมากเพียงข้อเดียว คือ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกนั้นมีอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ (2544) ที่พบว่าปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับเด็กเพียงอย่างเดียว โดยแยกบทบาทของพ่อแม่ออกไปจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งในความเป็นจริง พ่อแม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กเล็กทั้งกายและใจ แต่ที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมระดับปานกลาง เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จึงไม่สะดวกเวลาร่วมกิจกรรมได้ และไม่สามารถสละทรัพย์สินให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เช่นกัน สอดคล้องกับ วิไล ธนวิวัฒน์ (2541) พบว่าปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพฯ มีความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับปานกลาง และผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมน้อย และสอดคล้องกับ วรรณพร กาญจนานา (2544) พบว่าผู้ปกครองและคนในชุมชนมีภารกิจ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสถานรับเลี้ยงเด็กได้ และสอดคล้องกับ Bell (1992) พบว่าสาเหตุที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ โรงเรียนไม่ร้องขอความช่วยเหลือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาเพราะต้องทำงาน นอกจากนี้ ปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ อาชีพ และระดับการศึกษา

แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลเมืองคูคต คือ ควรจัดซื้อเครื่องเล่นสนามใหม่ การสอนเน้นการอ่านออกเขียนได้ แสดงถึงค่านิยมของผู้ปกครองที่ เร่งรัดพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับ ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) ที่พบว่า ผู้ปกครองต้องการให้ครู สอนอ่านเขียนมากกว่าเล่นสนุกสนาน จึงเสนอให้มีห้องโสตทัศนศึกษาสำหรับเด็ก นอกจากนี้ยัง ต้องการให้สอนตอนเย็น ระหว่างรอผู้ปกครองมารับ แสดงว่าผู้ปกครองเด็กมอบหมายการส่งเสริม พัฒนาการของเด็กให้เป็นหน้าที่ของครูฝ่ายเดียว เพราะการประกอบอาชีพทำให้เป็นอุปสรรคต่อการ ใกล้เคียงดลูกหลาน

ด้านอาคารสถานที่ ต้องการให้ขยายอาคารเรียนให้กว้างขวาง เพื่อจะได้มีห้องเรียน ห้อง กิจกรรมอื่น ๆ แยกเป็นสัดส่วน มีที่เก็บอุปกรณ์ ตลอดจนต้องการให้ขยายถึงชั้นประถมศึกษา แสดงว่าผู้ปกครองต้องการความสะดวก ไม่ต้องนำเด็กไปเข้าเรียนระดับประถมศึกษายัง โรงเรียนอื่น ดังนั้น จึงมีแนวโน้มว่า กองการศึกษาต้องพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นโรงเรียนต่อไป

สำหรับความปลอดภัยของเด็ก ผู้ปกครองเสนอให้ติดตั้งลวดทุกห้อง และจัดระเบียบใน การรับ-ส่งเด็ก เพื่อความปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งเทศบาลเมืองคูคตจะต้องนำไปพิจารณาดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะให้มีการ ประชาสัมพันธ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบการพัฒนาแลใกล้เคียงกับบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น
2. ผู้บริหารเทศบาลควรนำผลการวิจัยไปจัดแผนพัฒนาการศึกษาในระยะปานกลาง (3 ปี) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ และควรจัดทำแผนผัง กำหนดการขยายการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ (master plan)
3. ควรเพิ่มอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล กับสถานรับ เลี้ยงเด็กของเอกชน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

- กมล ชูทรัพย์. การบริหาร. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2536.
- กมล รอดคล้ายและคณะ. การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนศูนย์อบรมเด็กก่อน
เกณฑ์ในวัด. รายงานการวิจัย, กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.
- กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เล่ม 1
การจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาธิต
ดินแดน, 2545.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- กองพัฒนาเด็ก. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. “รายงานการประเมินระดับการพัฒนา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประจำปี 2540”. เอกสารอัดสำเนา, 2541.
- โกวิท พวงงาม. ภารกิจนักเรียนส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2543.
- จร เหมือนแมน. “การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 6.” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.
- จันทร์ฉาย เตมียาคาร. การใช้สื่อทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์
เฮาส์. 2533.
- จันรอล เงินคำ. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- จิรพร ณ พัทลุง. “สำรวจความคิดเห็นของครูที่มีต่อการปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ
จังหวัดตรัง.” ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2539.
- จิราวรรณ กันบุรมย์. “ประสิทธิผลในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2548.
- จิราพร วงศ์ใหญ่. “การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กใน
สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- จันจิรา วงษ์ขมทอง. การแข่งขันระดับอุดมศึกษา. W เคลินิวส์, 2 กุมภาพันธ์ 2548.

ชบา พันธุ์ศักดิ์. “การศึกษาการใช้หลักสูตรสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2541.

ชวงส์ ฉายะบุตร. การจัดการศึกษาเทศบาลส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา, 2543.

ชัยยุทธ ศรีจักร. “การบริหารงานของฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่กรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ณิชมนต์ ปัทมเสวี. “สภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในจังหวัดปทุมธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2548.

ดวงเดือน แอดสกุล. “ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยผู้บริหาร
โรงเรียนฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2543.

ถาวร เหลาดั่น. “การศึกษาสภาพแวดล้อมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

ทศพร เฟ็งไชสง. “กิจกรรมที่พัฒนาทักษะแก้ปัญหาระดับชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอชุมพวง.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

นิภาพรรณ หงษ์ชูเกียรติ. “สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

นุสรณ์จิต ธรรมศิริ. “ การเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แลปัญหาการบริหารงาน
วิชาการระดับปฐมวัย ระหว่างโรงเรียนเทศบาลกับโรงเรียนเอกชน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- บ้งอร อ้วนล้ำ. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2540.
- บัญชา นามปาน. “ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาของการบริหารงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 9.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- เบญญา แสงมลิ. การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี , มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- บุญสม บำรุงสุข. “การพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.).” เดลินิวส์. 2 กุมภาพันธ์ 2548.
- ปรีชา ไชโย. “การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามทัศนะขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2541.
- ปัญญา สดสง่า. “วินัยของนักเรียน การประพฤตินักเรียน การป้องกันและการแก้ไข ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ปัญญา ขางนอก. “การศึกษากระบวนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2544.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- เพ็ญศรี เรือนใจมั่น. “การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ไพฑูริย์ ไตรปรกร์กุล. “ปัญหาการปฏิบัติงานและแนวทางในการแก้ปัญหาตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

ภาควิชามัธยมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ
มัธยมศึกษาวิวินิจฉัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปัญหาการบริหาร
กิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ไมตรี ชุมชัย และชิตพงษ์ ธรรมานุสรณ์. กฎหมายการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2529.

เยาวพา เดชะคุปต์. การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาระบบการ
พิมพ์, 2542.

ราศี ทองสวัสดิ์. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

ลิลาวรรณ เพชรอาวุธ. “พฤติกรรมนักเรียนจากการเสริมสร้างระเบียบวินัยของโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของผู้บริหารและครู.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2543.

ลัดดา วิภาคพันธ์. “บทบาทของครูตามการรับรู้และความคาดหวังของผู้ปกครองในการปลูกฝัง
ค่านิยมอันถึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

วรรณพร กาญจนภา. “สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับ
เลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

วราภรณ์ รักวิจัย. เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

วิเชียร พงษ์ประเสริฐ. “ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ประจำปีการศึกษา 2542 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขต
กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

- วินัย จินดาวรรณ. “การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.
- วิไล ธนวิวัฒน์. “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- ศิริพงษ์ เสาภาชน (พ.ต.ท.). หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. บริษัทบุ๊คพอยท์
จำกัด. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบุ๊คพอยท์ จำกัด, 2546.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
2539.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. การบริหารจัดการศึกษาของเทศบาลส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวง
มหาดไทย, 2541.
- สมร ทองดี. การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : การศาสนา,
2542.
- สรสิทธิ์ ศิลป์ศรีกุล. “การบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.
- สวาท มุสิกะพันธ์. “การศึกษาการประพฤติดิกระเบียบบนวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอน
ปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามทัศนะของนักเรียนและครู
อาจารย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทร วิโรฒ ประสานมิตร, 2542.
- สนิท เหลือภิรมย์. การจัดการศึกษาส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง, 2547.
- สนิท จรอนันต์. การบริหารจัดการเทศบาลส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2543.
- สำนักการศึกษาเทศบาลนครนนทบุรี. รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา. นนทบุรี : หน่วย
ศึกษานิเทศก์, 2546.
- สำนักบริหารการศึกษา. การวางแผนการจัดการศึกษาของเทศบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2543.
- สุภาพค์ จันทวานิช. การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2546.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศูนย์แลโรงเรียนปฐมวัย
ศึกษา หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
,2529.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-4.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

สุพัตรา คงขำ. “ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

อภิสมัย วุฒิพรพงษ์. “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในโรงเรียน
อนุบาลประจำจังหวัด สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา
12.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.

อัครเดช วรหาญ. “ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าอิสระ ของหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาษาอังกฤษ

- Bell, M.L. "A study to determine why parents do or do not participate in the education of Their middle school children (parental participation) (On-line)." Dissertations :Abstract from : UMI ProQuest Digital AAT 9214569, 1992.
- DelliColli, J.M. "Attitudes and perspectives of uninvolved middle school parents regarding the concept of school involvement (On-line)." Dissertations : Abstract from : UMI ProQuest Digital AAT 9815495, 1998.
- Divis, Frank G. Pupil Personnel Service. New York : International Text Book Co., 1948.
- Fantuzzo, J.W. "Family involvement : a multivariate assessment of family participation in early childhood education. Journal of Educational Psychology 92 ,2 (June 2000) : 367-376.
- Gunn, Alex, M. "A Model to Mange Student Conflict and to Resuce School Crisis and Violence." Dissertation Abstracts International. Vol.38 (May 1978) : 6432-A
- Kohlbers, Lawrence. "Morale Stage and Moralization The Cognitive Development Approach" in Moral Development and Behavior by Thomal Lickona. New York :Holt Rinehart and Winston, 1976.
- Marble, John. T. "Behavioral Contracting With School Discipline Problems." Dissertation Abstracts International. Vol.39 (November 1978) : 2661-A
- Pena, D.C. "Parent involvement : influencing factors and implications." The Journal of Educational Research 1.94 , 1 (September/October 2000) : 42-54.
- Piaget, Jean. TheMoral Judement of the Children. New York : Collir Book, 1965.
- Standlar, William. G. Social Foundation of Education. New York : Dryden Press, 1955.
- Warm, Robert, C. Student Personnel Work in College. Boston : Miffin Co., 1961.
- Williamson, E.D. and Theodore R.Sarbin, "Student Personal work" Encyclopedia of Educational Research. New York : McMillan Co., 1952.
- Yeager, William, A. Administration and The Pupil. New York : Harper & Row Publishers, 1949.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำเนา

ที่ ศธ.0520.203.2/017

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุธีรา งามสรรพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การ
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดราชบุรี”

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือ เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะดังกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0-3421 - 9136

Fax. 0 -3421 - 9136

สำเนา

ที่ ศธ.0520.203.2/017

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวอารีรัตน์ ภู่อิ่ม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การ
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดราชบุรี”

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือ เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะดังกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0-3421 - 9136

Fax. 0 -3421 – 9136

สำเนา

ที่ ศธ.0520.203.2/017

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สำเร็จ กุจิรพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การ
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดราชบุรี”

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือ เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะดังกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0-3421 - 9136

Fax. 0 -3421 - 9136

สำเนา

ที่ ศธ.0520.203.2/017

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายประมวล ลากเจริญวงษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การ
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดราชบุรี”

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือ เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะดังกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0-3421 - 9136

Fax. 0 -3421 - 9136

สำเนา

ที่ ศธ.0520.203.2/1258

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางวาสนา นควรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การ
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดราชบุรี”

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือ เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะตั้งกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0-3421 - 9136

Fax. 0 -3421 – 9136

ภาคผนวก ข
หนังสือขอตกลงเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำเนา

ที่ ศธ.0520.203.2/036

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นครปฐม 73000

10 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองรังสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 20ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นายยุทธนา มิ่งเมือง ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ชวนชม ชินะดังกูร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0-3421 - 9136

Fax. 0 -3421 - 9136

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำเนา

ที่ ศธ.0520.107 (นฐ.)/5959

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

15 ธันวาคม 2548

เรื่อง ขออนุญาตขอความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต

ด้วยนายยุทธนา มิ่งเมือง นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” มีความประสงค์จะขอเก็บ รวบรวมข้อมูลจากรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองในโรงเรียนของท่าน เพื่อ ประกอบ การทำสารนิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์ จากท่าน โปรดแจ้งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาครูผู้สอนและผู้ปกครองทราบ เพื่อขอความร่วมมือ ในการตอบแบบ สอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

จิราวรรณ คงคล้าย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	111.1000	284.1621	.2305	.9550
A2	110.9667	271.3437	.7188	.9507
A3	110.4333	278.1851	.6552	.9515
A4	110.7667	280.4609	.4426	.9529
A5	110.5667	271.1506	.7489	.9505
B6	110.8000	279.9586	.4277	.9531
B7	111.0333	265.8954	.7460	.9503
B8	111.0333	273.3437	.5018	.9529
B9	111.2000	271.3379	.5851	.9520
C10	110.6333	272.6540	.6945	.9509
C11	110.5000	274.0517	.7237	.9508
C12	110.4000	277.2138	.6282	.9516
C13	110.3333	276.2989	.7511	.9509
C14	110.3000	276.4931	.6676	.9513
C15	110.4000	276.4552	.6617	.9513
C16	110.7000	269.1828	.7565	.9503
C17	110.8333	267.5230	.6685	.9512
C18	110.4667	277.9126	.5141	.9524
D19	110.5000	270.3276	.7439	.9504

D20	110.4667	268.0506	.8108	.9498
D21	110.567	277.3575	.5161	.9524
D22	111.2667	276.6161	.3763	.9545

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D23	111.0000	272.2759	.6212	.9515
E24	110.5333	272.6023	.6155	.9516
E25	110.5667	275.9092	.6428	.9514
E26	111.1333	268.1195	.7959	.9499
F27	110.9000	273.1966	.6598	.9512
F28	111.0333	269.2057	.7232	.9506
F29	110.8333	272.2816	.7499	.9505
F30	111.1667	268.4885	.6265	.9516

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0   N of Items = 30

Alpha = .9531

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับผู้บริหารเทศบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่เทศบาล และครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กเล็ก

3. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริง

4. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามเกณฑ์มาตรฐานกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ยุทธนา มิ่งเมือง

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรม

อนามัย กระทรวงสาธารณสุข

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องการดำเนินงาน ตามความเป็นจริง

ข้อที่	ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	เด็กทุกคนได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก 3 เดือน						[ ] 5
2	เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวัน ทุกวัน						[ ] 6
3	อาหารที่จัดให้เด็กรับประทานมีคุณค่าทางอาหารครบ 5 หมู่						[ ] 7
4	จัดอาหารว่างให้เด็กรับประทานมีรสไม่หวานจัดและ มีคุณค่าทางโภชนาการ						[ ] 8
5	มีการดูแล และสังเกตสุขภาพเด็กทุกคนทุกวัน						[ ] 9
ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก							
6	มีการบันทึกข้อมูลพัฒนาการของเด็กเล็กทุกคน						[ ] 10
7	มีของเล่น สำหรับเด็กที่เหมาะสมกับวัย และพอเพียง						[ ] 11
8	มีการเล่นิทานที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กฟัง วันละ 1 ครั้ง						[ ] 12
9	มีมุมข่าวสาร และหนังสือสำหรับผู้ปกครอง						[ ] 13
ด้านการบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย							
10	มีสถานที่จัดเตรียม และปรุงอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ						[ ] 14
11	มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดอย่างเพียงพอ						[ ] 15
12	มีอุปกรณ์ทำอาหารและภาชนะใส่อาหารที่สะอาด ปลอดสารพิษตกค้าง						[ ] 16
13	ปรุงอาหารทุกอย่างให้สุก และมีฝาปิดปิดภาชนะ ใส่อาหารที่ปรุงแล้ว						[ ] 17
14	คนปรุงอาหารแต่งกายสะอาด และไม่เป็นโรค						[ ] 18

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
15	บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด เป็นระเบียบ และมีรั้วที่ปลอดภัย						[ ] 19
16	มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ						[ ] 20
17	มีการแบ่งแยกพื้นที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสัดส่วนและกว้างขวางเพียงพอ						[ ] 21
18	ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีความสะอาด และเพียงพอับเด็กทุกคน						[ ] 22
ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย							
19	อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความมั่นคงแข็งแรง						[ ] 23
20	มีที่จัดเก็บขยะและนำไปกำจัดทุกวัน						[ ] 24
21	มีแสงสว่างเพียงพอ และมีช่องลมระบายอากาศ						[ ] 25
22	มีมุ้งลวดติดบริเวณห้องนอนเด็ก						[ ] 26
23	มีอุปกรณ์ดับเพลิงพร้อมใช้งาน และครูใช้อุปกรณ์ดับเพลิงได้						[ ] 27
ด้านบุคลากร							
24	ครูดูแลเด็กแต่งกายสะอาด ควบคุมอารมณ์ได้ดี						[ ] 29
25	ครูทุกคนผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก						[ ] 30
26	สัดส่วนเด็กต่อครู มีความเหมาะสม						[ ] 31
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง							
27	สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และความคิดในการพัฒนา						[ ] 32
28	สนับสนุนงบประมาณ						[ ] 33
29	มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						[ ] 34
30	ร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						[ ] 35

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับผู้ปกครอง ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต
2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
3. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริง
4. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามเกณฑ์มาตรฐานกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
  - ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ยุทธนา มิ่งเมือง

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษาศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [ ] ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของท่าน	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ 1 [ ] ชาย 2 [ ] หญิง	[ ] 1
2	อายุ 1 [ ] อายุต่ำกว่า 30 ปี 2 [ ] 30-40 ปี 3 [ ] 41-50 ปี 4 [ ] 51 ปีขึ้นไป	[ ] 2
3	เป็นผู้ปกครองเด็ก อายุระหว่าง 1 [ ] ต่ำกว่า 1 ปี 2 [ ] อายุ 1-2 ปี 3 [ ] อายุ 2-3 ปี 4 [ ] อายุ 3 ปีขึ้นไป	[ ] 3
4	อาชีพของผู้ปกครอง 1 [ ] ค้าขาย 2 [ ] รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 3 [ ] รับจ้าง 4 [ ] อื่น ๆ	[ ] 4
5	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง 1 [ ] ต่ำกว่ามัธยมศึกษา 2 [ ] มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือปวช. 3 [ ] ปวส. หรืออนุปริญญา 4 [ ] ปริญญาตรี 4 [ ] สูงกว่าปริญญาตรี	[ ] 5

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรม

อนามัย กระทรวงสาธารณสุข

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องการดำเนินงาน ตามความเป็นจริง

ข้อที่	ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	เด็กทุกคนได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก 3 เดือน						[ ] 5
2	เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวัน ทุกวัน						[ ] 6
3	อาหารที่จัดให้เด็กรับประทานมีคุณค่าทางอาหารครบ 5 หมู่						[ ] 7
4	จัดอาหารว่างให้เด็กรับประทานมีรสไม่หวานจัดและ มีคุณค่าทางโภชนาการ						[ ] 8
5	มีการดูแล และสังเกตสุขภาพเด็กทุกคนทุกวัน						[ ] 9
ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก							
6	มีการบันทึกข้อมูลพัฒนาการของเด็กเล็กทุกคน						[ ] 10
7	มีของเล่น สำหรับเด็กที่เหมาะสมกับวัย และพอเพียง						[ ] 11
8	มีการเล่นนิทานที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กฟัง วันละ 1 ครั้ง						[ ] 12
9	มีมุมข่าวสาร และหนังสือสำหรับผู้ปกครอง						[ ] 13
ด้านการบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย							
10	มีสถานที่จัดเตรียม และปรุงอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ						[ ] 14
11	มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดอย่างเพียงพอ						[ ] 15
12	มีอุปกรณ์ทำอาหารและภาชนะใส่อาหารที่สะอาด ปลอดสารพิษตกค้าง						[ ] 16
13	ปรุงอาหารทุกอย่างให้สุก และมีฝาปิดปิดภาชนะ ใส่อาหารที่ปรุงแล้ว						[ ] 17
14	คนปรุงอาหารแต่งกายสะอาด และไม่เป็นโรค						[ ] 18

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
15	บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด เป็นระเบียบ และมีรั้วที่ปลอดภัย						[ ] 19
16	มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ						[ ] 20
17	มีการแบ่งแยกพื้นที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสัดส่วนและกว้างขวางเพียงพอ						[ ] 21
18	ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มีความสะอาด และเพียงพอับเด็กทุกคน						[ ] 22
ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย							
19	อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความมั่นคงแข็งแรง						[ ] 23
20	มีที่จัดเก็บขยะและนำไปกำจัดทุกวัน						[ ] 24
21	มีแสงสว่างเพียงพอ และมีช่องลมระบายอากาศ						[ ] 25
22	มีมุ้งลวดติดบริเวณห้องนอนเด็ก						[ ] 26
23	มีอุปกรณ์ดับเพลิงพร้อมใช้งาน และครูใช้อุปกรณ์ดับเพลิงได้						[ ] 27
ด้านบุคลากร							
24	ครูดูแลเด็กแต่งกายสะอาด ควบคุมอารมณ์ได้ดี						[ ] 29
25	ครูทุกคนผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก						[ ] 30
26	สัดส่วนเด็กต่อครู มีความเหมาะสม						[ ] 31
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง							
27	สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และความคิดในการพัฒนา						[ ] 32
28	สนับสนุนงบประมาณ						[ ] 33
29	มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						[ ] 34
30	ร่วมเป็นกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						[ ] 35

ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

“การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี”

1. นายสำเร็จ กุจิรพันธ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม
วุฒิ Ed.D. (Educational Administration University of Northern Philippines)
2. นายประมวล ลากเจริญวงศ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ 8 โรงเรียนเทศบาล 3
วัดสระกระเทียม วุฒิสถาษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นางวาสนา นควรณั ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนนทบุรี
วุฒิ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. นางสาวอารีรัตน์ ภู่อิม ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานการศึกษา เทศบาลนคร
นนทบุรี
วุฒิ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. นางสุชีรา งามสรรพ นักวิชาการสาธารณสุข 7 ว. สำนักงานสาธารณสุขและ
สิ่งแวดล้อม เทศบาลนครนนทบุรี วุฒิ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายยุทธนา มิ่งเมือง
ที่อยู่	80/9/1 ซอยมิ่งเมือง ประชาราษฎร์ 5 ถนนประชาราษฎร์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
สถานที่ทำงาน	กองการศึกษา เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยนครฯ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2545	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2524	อาจารย์ 1 ระดับ 3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2526	ศึกษานิเทศก์ ระดับ 3 เทศบาลนนทบุรี
พ.ศ. 2528	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองการศึกษา เทศบาลเมืองป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
พ.ศ. 2547	ผู้อำนวยการกอง กองการศึกษา เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี
(ปัจจุบัน)	